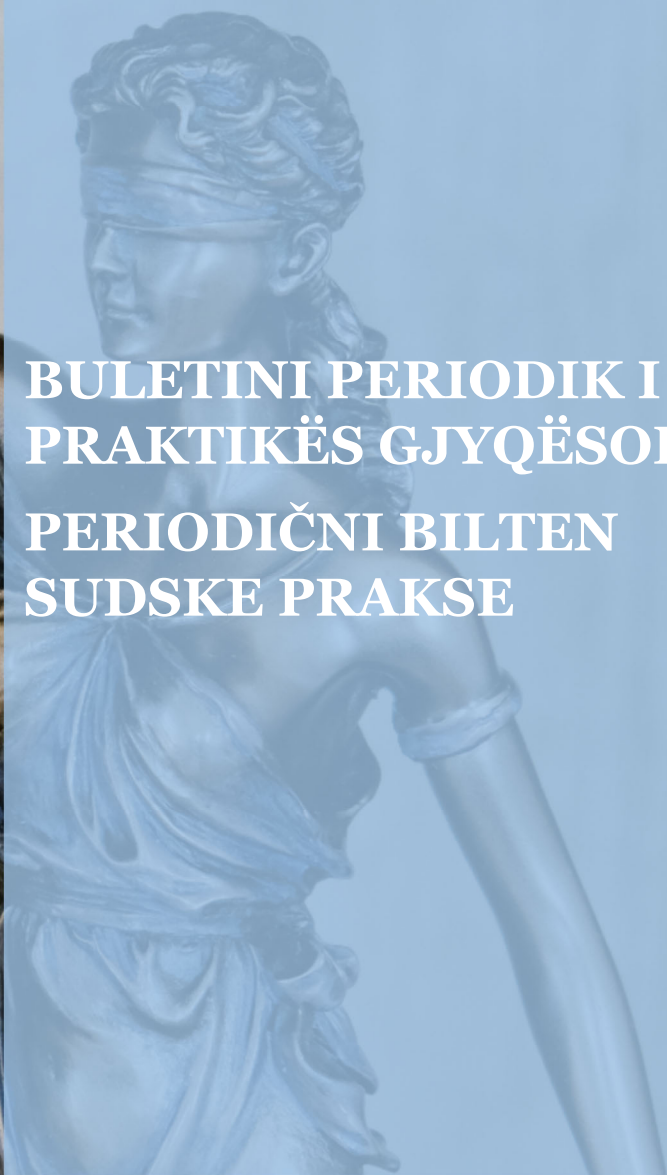

**BULETINI PERIODIK I
PRAKTIKËS GJYQËSORE
PERIODIČNI BILTEN
SUDSKE PRAKSE**

REPUBLIKA E KOSOVËS – REPUBLIKA KOSOVO - REPUBLIC OF KOSOVO

**GJYKATA KUSHTETUESE
USTAVNI SUD
CONSTITUTIONAL COURT**

**TETOR-DHJETOR
OKTOBAR - DECEMBAR
2024**

IV

Buletini periodik i praktikës gjyqësore të Gjykatës Kushtetuese

(Tetor-Dhjetor 2024)

Buletini periodik i praktikës gjyqësore të Gjykatës Kushtetuese përmban përmbledhjen e aktgjykimeve dhe aktvendimeve me rëndësi dhe interes të veçantë, të cilat janë publikuar nga Gjykata Kushtetuese e Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejshëm: Gjykata) gjatë periudhës së fundit tre (3) mujore.

Në këtë Buletin janë pasqyruar fillimisht përmbledhjet e aktgjykimeve që ndërlidhen me kërkesat institucionale, përderisa përmbledhja e aktgjykimeve në rastet individuale është renditur sipas pretendimeve të bazuara në nenet specifike të Kapitullit II të Kushtetutës së Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejshëm: Kushtetuta).

Buletini periodik i praktikës gjyqësore është një dokument që publikohet në baza periodike dhe është përgatitur vetëm për çështje informative. Përmbledhjet e pasqyruara në këtë Buletin përmbajnë esencën e pretendimeve të parashtruesve të kërkesës dhe konstatimit të Gjykatës dhe për këtë arsye çdo interpretim dhe analizë e tyre duhet bërë në dritën e Aktgjykimeve të publikuara në Gazetën Zyrtare të Republikës së Kosovës dhe uebfaqen e Gjykatës Kushtetuese:

www.gjk-ks.org

Për të pranuar Buletinin periodik të praktikës gjyqësore në postën tuaj elektronike, ju lutemi të regjistrohemi në uebfaqen e Gjykatës:

www.gjk-ks.org/publikimet/buletini-periodik

Vërejtje: Kushdo që dëshiron të kopjojë, përkthejë apo shfrytëzojë për qëllime të tjera të gjitha ose një pjesë të informacioneve të përmbajtura në Buletin, duhet të kontaktojë Sekretarinë e Gjykatës Kushtetuese për udhëzime të mëtejshme.

Periodični bilten sudske prakse Ustavnog suda

(Oktobar–Decembar 2024. godine)

Periodični bilten sudske prakse Ustavnog suda sadrži sažetke presuda i rešenja od posebnog značaja i interesa, koje je Ustavni sud Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud) objavio u posljednja tri (3) meseca.

U ovom Biltenu prvo su prikazani sažeci presuda u vezi sa institucionalnim zahtevima, dok je sažetak presuda u individualnim predmetima naveden u redosledu prema navodima zasnovanim na posebnim članovima Poglavlja II Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Periodični bilten sudske prakse je dokument koji se objavljuje periodično i pripremljen je samo u informativne svrhe. Sažeci prikazani u ovom Biltenu sadrže suštinu navoda podnosi-laca zahteva i nalaze Suda i stoga svako njihovo tumačenje i analiza mora biti urađeno u svetlu presuda objavljenih u Službenom listu Republike Kosovo i na sajtu Ustavnog suda:

www.gjk-ks.org

Da biste primali Periodični bilten sudske prakse na svoju adresu elektronske pošte, molimo vas registrujte se na internet stranici Suda:

<https://gjk-ks.org/sr/publikacije/periodicni-bilten/>

Napomena: Svako ko želi da kopira, pre-vede ili za druge svrhe koristi sve ili deo informacija sadržanih u ovom Biltenu treba da kontaktira Sekretarijat Ustavnog suda za dalja uputstva.

“Perandori Justinian” nr. 44, 10 000 Prishtinë

Tel: +383 (0) 38 60 61 62

Mob: +383(0) 45 200 595; +383(0) 45 200 576

Fax: +383(0) 38 60 61 70

Email: gjkata.kushtetuese@gjk-ks.org

©Gjykata Kushtetuese 2024

Tabela e përmbajtjes/Pregled sadržaja

I. Neni 45 [Të drejtat zgjedhore]

KO15/24, Parashtrues: *Institucioni i Avokatit të Popullit, Vlerësim i kushtetutshmërisë së nenit 28 të Ligjit nr.08/L-228 për Zgjedhjet e Përgjithshme në Republikën e Kosovës.....8*

Bazuar në përcaktimet kushtetuese, përkundër që të gjithë janë të barabartë para ligjit, parimet e mbrojtjes së barabartë ligjore nuk parandalojnë vënien e masave të nevojshme për mbrojtjen dhe përparimin e të drejtave të individëve dhe grupeve që janë në pozitë të pabarabartë dhe masat e tilla zbatohen, vetëm derisa të arrihet qëllimi për të cilin janë vënë ato.

Kushtetuta nuk përcakton lartësinë, përkatësisht përqindjen e kësaj kuote ligjore, duke e deleguar këtë çështje në kompetencën e Kuvendit të Republikës, i cili ka autorizimet e plota që të avancojë përqindjen e kuotës që ndërlidhet me përfaqësimin gjinor në listat e subjekteve politike që garojnë në zgjedhje, gjithnjë në kontekst të një mase të nevojshme derisa të jetë arritur qëllimi i barazisë gjinore në Republikën e Kosovës dhe gjithnjë në pajtim me standardet e përcaktuara përmes mekanizmave të Këshillit të Evropës. Pesëdhjetë përqindëshi (50%) i synuar në Ligjin për Barazi Gjinore nuk është një kuotë ligjore për përfaqësim të detyrueshëm siç është tridhjetë përqindëshi (30%) i normuar në nenin 28 (Kuotat gjinore) të Ligjit për Zgjedhjet e Përgjithshme. Thënë këtë, që të dyja janë ligje të miratuara nga Kuvendi i Republikës dhe i takon këtij të fundit, që gradualisht të arrijë qëllimet që vet ka përcaktuar përmes procesit ligjibërës.

I. Član 45. [Pravo na izbor i učešće]

KO15/24, Podnosilac: *Institucija ombudsmana, ocena ustavnosti člana 28. Zakona br. 08/L-228 o opštim izborima u Republici Kosovo.....8*

Na osnovu ustavnih odredbi, uprkos tome što su svi jednaki pred zakonom, načela jednake pravne zaštite ne sprečavaju izricanje mera neophodnih za zaštitu i unapređenje prava pojedinaca i grupa koji su u neravnopravnom položaju i takve mere se sprovode samo dok se ne postigne cilj zbog koga su uvedene.

Ustav ne određuje visinu, odnosno procenat ove zakonske kvote, već delegira ovo pitanje u nadležnost Skupštine Republike, koja ima puna ovlašćenja da unapredi procenat kvote koja se odnosi na zastupljenost polova na listama političkih subjekata koji se takmiče na izborima, uvek u kontekstu neophodne mere dok se ne postigne cilj ravnopravnosti polova u Republici Kosovo i uvek u skladu sa standardima utvrđenim kroz mehanizme Saveta Evrope. Kvota od pedeset odsto (50%) kojoj se teži u Zakonu o rodnoj ravnopravnosti nije zakonska kvota za obaveznu zastupljenost, kao što je kvota od trideset odsto (30%) koja je normirana u članu 28. (Rodne kvote) Zakona o opštim izborima. Imajući to u vidu, oba zakona su usvojena od strane Skupštine Republike i na njoj je da postepeno ostvari ciljeve koje je sama utvrdila kroz zakonodavni proces.

II. Neneti 65 [Kompetencat e Kuvendit] dhe 110 [Këshilli Prokurorial]

KO283/23, Parashtrues: *Abelard Tahiri dhe 9 deputetë tjerë të Kuvendit të Republikës së Kosovës, Vlerësim i kushtetutshmërisë së Vendimit nr. 08-V-668 të 15 dhjetorit 2023, të*

Kuvendit të Republikës së Kosovës, për shkarkimin e z. Agron Beka nga pozita e anëtarit të Këshillit Prokurorial të Kosovës.....11

Kuvendi ka ushtruar rolin e tij ndërlidhur me anëtarët jo-prokurorë të Këshillit Prokurorial, dhe ka shkarkuar një anëtar jo-prokuror bazuar në procedurën dhe bazat e shkarkimit sipas përcaktimeve të Ligjit për Këshillin Prokurorial, përfshirë mbi bazën e një arsytimi që nuk rezultojnë të jetë dukshëm arbitrarisht, dhe si rrjedhojë vendimi i kontestuar, nuk ka tejkaluar autorizimet kushtetuese dhe ligjore në kontekst të paragrafit 9 të nenit 65 [Kompetencat e Kuvendit] dhe paragrafit 4 të nenit 110 [Këshilli Prokurorial i Kosovës] të Kushtetutës.

II. Članovi 65. [Nadležnosti Skupštine] i 110. [Tužilački savet Kosova]

KO283/23, Podnosilac: *Abelard Tahiri i 9 drugih poslanika Skupštine Republike Kosovo*, ocena ustavnosti odluke br. 08-V-668 od 15. decembra 2023. godine Skupštine Republike Kosovo o razrešenju g. Agrona Beke sa pozicije člana Tužilačkog saveta Kosova.....11

Skupština je vršila svoju ulogu u odnosu na netužilačke članove Tužilačkog saveta i razrešila je jednog netužilačkog člana po postupku i osnovama za razrešenje prema odredbama Zakona o Tužilačkom savetu, uključujući i po osnovu obrazloženja koje se ne ispostavlja da je očigledno proizvoljno i kao rezultat toga, osporena odluka nije prekoračila ustavna i zakonska ovlašćenja u kontekstu stava 9. člana 65. [Nadležnosti Skupštine] i stava 4. člana 110. [Tužilački savet Kosova] Ustava.

III. Neni 30 [Të drejtat e të akuzuarit]

(i) E drejta për zgjedhje të mbrojtësit

KI11/24, Parashtrues: *Zekë Jasiqi*, Vlerësim i kushtetutshmërisë së Aktvendimit PN. nr. 1420/23 të 15 nëntorit 2023 të Gjykatës së Apelit të Kosovës.....14

E drejta për avokat mbrojtës nuk është e drejtë absolute dhe se kufizimi i kësaj të drejte, përkatësisht kufizimi i përzgjedhjes së mbrojtësit nga ana e të pandehurit i nënshtrohet dispozitave të zbatuara në sistemin ligjor përkatës, lidhur me atë se kush mund të jetë avokat në procedurë dhe se duhet të ketë arsye relevante dhe të mjaftueshme, të cilat përcaktojnë se një kufizim i tillë i kësaj të drejte është në të vërtetë në interes të drejtësisë.

III. Član 30. [Prava optuženog]

(i) Pravo na izbor branioca

KI11/24, Podnosilac: *Zekë Jasiqi*, ocena ustavnosti rešenja PN. br. 1420/23 Apelacionog suda Kosova od 15. novembra 2023. godine.....14

Pravo na branioca nije apsolutno pravo i ograničenje ovog prava, odnosno ograničenje izbora branioca od strane okrivljenog podleže odredbama koje se primenjuju u relevantnom pravnom sistemu, u vezi s tim ko može da bude advokat u postupku i da moraju da postoje relevantni i dovoljni razlozi koji određuju da je takvo ograničenje tog prava zaista u interesu pravde.

IV. Neni 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm]

(i) E drejta për qasje në gjykatë

KI117/23, Parashtrues: *Exclusive Sh.p.k.* Vlerësim i kushtetutshmërisë së Aktvendimit [E. Rev. nr. 1/2023] të 17 janarit 2023 të Gjykatës Supreme të Kosovës.....17

Interpretimi tejet formalist i rregullave procedurale nga ana e Gjykatës Supreme në lidhje me vlerën e objektit të kontestit, përkatësisht kufizimit *ratione valoris*, si kriter për lejueshmërinë e mjetit juridik - revizionit, rezultoi në kufizimin e së drejtës së parashtruesit të kërkesës për qasje në gjykatë, të garantuar me nenin 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës dhe nenin 6 (E drejta për një proces të rregullt) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut.

KI84/22, Parashtruese: *Slavica Đorđević*, Vlerësim i kushtetutshmërisë së Aktvendimit Rev. nr. 170/2021 të Gjykatës Supreme, të 19 tetorit 2021.....19

Kufizimi i vendosur nga Gjykata Supreme për qasje në këtë gjykatë si rezultat i konstatimit të saj se revizioni i parashtruar nga parashtruesja e kërkesës ishte dorëzuar jashtë afatit, duke anashkaluar të drejtën e parashtrueses për pranimin e vendimit të Gjykatës së Apelit në gjuhën e saj amtare, përkundër faktit që bazuar në ligjin e aplikueshëm kjo ishte gjuha e zgjedhur në procedurë gjyqësore, ishte joproporcional dhe për pasojë, ka cenuar vetë thelbin e së drejtës për qasje në gjykatë.

KI43/24, Parashtrues: *Merita Visoka, Eroll Visoka dhe Melinda Visoka*, Vlerësim i kushtetutshmërisë së Aktvendimit të Gjykatës Supreme të Republikës së Kosovës Rev. nr. 382/2023 të 17 tetorit 2023.....22

Dështimi i gjykatave të shkallës më të ulët për të përcaktuar vlerën e kontestit në procedurë gjyqësore ka rezultuar në pamundësinë e parashtruesve të kërkesës për të pasur qasje në Gjykatën Supreme, dhe si rezultat i një aplikimi tejet formalist të kufizimi *ratione valoris*, atyre iu është cenuar e drejta për qasje në gjykatë, si pjesë përbërëse e së drejtës për gjykim të drejtë dhe të paanshëm, të garantuar me nenin 31 të Kushtetutës në ndërlidhje me nenin 6 të KEDNJ-së.

KI49/23, Parashtrues: *Shaban Dulahu dhe të tjerët*, Vlerësim i kushtetutshmërisë së Aktgjykimit [ARJ-UZVP. nr. 109/2022] të Gjykatës Supreme, të 20 tetorit 2022.....24

Pamundësia për të adresuar objektin e kërkesëpadisë dhe pretendimet thelbësore të ngritura nga parashtruesit e kërkesës nëpërmjet parashtrësive/mjeteve juridike, respektivisht nga ana e gjykatave të rregullta, dhe mosriparimi i shkeljes së kësaj të drejte nga gjykata e shkallës më të lartë përbën një të metë procedurale, e cila si rrjedhojë cenon vetë thelbin e së drejtës së parashtruesve të kërkesës për të marrë një përgjigje meritore në lidhje me çështjen e tyre.

(ii) E drejta për një vendim të arsyetuar

KI118/23, Parashtrues: *Shehide Muhadri*, Vlerësim i kushtetutshmërisë së Aktgjykimit [Ac. nr. 530/2016] të 30 marsit 2023, të Gjykatës së Apelit të Republikës së Kosovës.....27

Gjykata e Apelit kishte adresuar pretendimet thelbësore të parashtrueses së kërkesës, duke iu përgjigjur konkretisht çështjes që ndërlidhej me konsistencën në vendimmarrje për çështjet e fitimit të pronësisë me mirëbesim nëpërmjet parashkrimit fitues dhe kishte dhënë arsyetim të mjaftueshëm se përse rastet të cilave iu ishte referuar parashtruesja e kërkesës në procedurë të rregullt para Gjykatës së Apelit, nuk përbënin praktikë gjyqësore dhe burim të së drejtës në lidhje me mënyrën e fitimit të pronësisë me parashkrim fitues.

KI36/23, Parashtrues: *“DONA-IMPEX” Sh.p.k.*, Vlerësim i kushtetutshmërisë së Aktgjykimit [E. Rev. nr. 45/2021] të 10 nëntorit 2022 të Gjykatës Supreme të Kosovës.....30

Pjesa e arsytimit të Aktgjykimit të kontestuar, e cila rezulton të jetë në kundërshtim me vet dispozitivin, nuk rezulton të jetë çështje thjesht teknike, por reflekton mungesë të vendimit të arsyetuar gjyqësor në kundërshtim me garancitë procedurale ndërlidhur me të drejtën për gjykim të drejtë dhe të paanshëm të garantuar me nenin 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 (E drejta për një proces të rregullt) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut.

(iii) Parimi i kontradiktoritetit

KI105/24, Parashtrues: *Imrije Kadriu*, Vlerësim i kushtetutshmërisë së Aktgjykimit të Gjykatës së Apelit të Kosovës, Ac. nr. 2125/22, të 23 shkurtit 2024.....32

Mosnjoftimi i parashtrueses së kërkesës me përgjigjen në ankesë të ushtruar nga Komuna e Shtimes në Gjykatën e Apelit të Kosovës ka rezultuar në disavantazh të saj me palën kundërshtare, dhe për rrjedhojë është cenuar parimi i kontradiktoritetit procedural, si pjesë përbërëse e së drejtës për gjykim të drejtë dhe të paanshëm, e garantuar me nenin 31 të Kushtetutës në ndërlidhje me nenin 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut.

IV. Član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

(i) Pravo na pristup sudu

KI117/23, Podnosilac: *Exclusive D.o.o.*, ocena ustavnosti rešenja [E. Rev. br. 1/2023] od 17. januara 2023. godine, Vrhovnog suda Kosova.....17

Veoma formalističko tumačenje proceduralnih pravila od strane Vrhovnog suda u pogledu vrednosti predmeta spora, odnosno ograničenja *ratione valoris*, kao kriterijuma za dozvoljenost pravnog sredstva - revizije, rezultiralo je ograničenjem prava podnosioca zahteva na pristup sudu, zagaranovanog članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava i članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima.

KI84/22, Podnositeljka: *Slavica Đorđević*, ocena ustavnosti rešenja Vrhovnog suda Rev. br. 170/2021 od 19. oktobra 2021. godine.....19

Ograničenje koje je Vrhovni sud uveo za pristup ovom sudu kao rezultat njegovog nalaza da je revizija koju je uložila podnositeljka zahteva podneta van roka, zaobilazeći pravo na podnositeljke zahteva da primi odluku Apelacionog suda na svom maternjem jeziku, uprkos činjenici da je na osnovu važećeg zakona to bio jezik izabran u sudskom postupku, bilo je nesrazmerno i samim tim povredilo samu suštinu prava na pristup sudu.

KI43/24, Podnosilac: *Merita Visoka, Eroll Visoka i Melinda Visoka*, ocena ustavnosti rešenja Rev. br. 382/2023 od 17. oktobra 2023. godine Vrhovnog suda Republike Kosovo.....22

Propust nižestepjenih sudova da utvrde vrednost spora u sudskom postupku rezultiralo je nemogućnošću podnosioca zahteva da imaju pristup Vrhovnom sudu i kao rezultat veoma formalističke primene ograničenja *ratione valoris*, povređeno im je pravo na pristup sudu, kao sastavni deo prava na pravično i nepristrasno suđenje, zagarantovanog članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP.

KI49/23, Podnosilac: *Shaban Dulahu i drugi*, ocena ustavnosti presude [ARJ-UZVP. br. 109/2022] Vrhovnog suda od 20. oktobra 2022. godine.....24

Nemogućnost da se reši predmet tužbenog zahteva i suštinski navodi koje su podnosioci zahteva pokrenuli putem podnesaka/pravnih sredstava, odnosno od strane redovnih sudova i propust da se otkloni povreda ovog prava od strane višeg suda predstavlja proceduralni nedostatak, čime se posledično krši sama suština prava podnosioca zahteva da dobiju meritorni odgovor u vezi sa svojim slučajem.

(ii) Pravo na obrazloženu odluku

KI118/23, Podnosilac: *Shehide Muhadri*, ocena ustavnosti presude [Ac. br. 530/2016] od 30. marta 2023. godine Apelacionog suda Republike Kosovo27

Apelacioni sud je sagledao suštinske navode podnositeljke zahteva, odgovorivši konkretno na pitanje koje se odnosilo na doslednost u odlučivanju o pitanjima sticanja svojine saveznom državinom na osnovu održaja i pružio dovoljno obrazloženje o tome zašto predmeti na koje se pozvala podnositeljka zahteva u redovnom postupku pred Apelacionim sudom, ne predstavljaju sudske praksu i izvor prava u vezi sa načinom sticanja svojine održajem.

KI36/23, Podnosilac: *“DONA-IMPEX” D.o.o.*, ocena ustavnosti presude [E. Rev. br. 45/2021] od 10. novembra 2022. godine Vrhovnog suda Kosova.....30

Za deo obrazloženja osporene presude za koji rezultira da je u suprotnosti sa samom izrekom, ne ispostavlja se da predstavlja čisto tehničko pitanje, već da odražava nepostojanje obrazložene sudske odluke u suprotnosti sa procesnim garancijama koje se odnose na pravo na pravično i nepristrasno suđenje zagarantovano članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima.

(iii) Načelo kontradiktornosti

KI105/24, Podnosilac: *Imrije Kadriu*, ocena ustavnosti presude Ac. br. 2125/22 od 23. februara 2024. godine Apelacionog suda.....32

Neupoznavanje podnositeljke zahteva sa odgovorom na žalbu koji je Opština Štimlje dostavila Apelacionom sudu Kosova rezultiralo je njenim dovođenjem u nepovoljniji položaj u odnosu na protivnu stranu i usled toga je povređeno načelo procesne kontradiktornosti, kao sastavni deo prava na pravično i nepristrasno suđenje, zagarantovanog članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima.

I. Neni 45 [Të drejtat zgjedhore]

KO15/24, Parashtrues: *Institucioni i Avokatit të Popullit*, Vlerësim i kushtetutshmërisë së nenit 28 të Ligjit nr.08/L-228 për Zgjedhjet e Përgjithshme në Republikën e Kosovës

Kushtetuta nuk përcakton lartësinë, përkatësisht përqindjen e kësaj kuote ligjore, duke e deleguar këtë çështje në kompetencën e Kuvendit të Republikës, i cili ka autorizimet e plota që të avancojë përqindjen e kuotës që ndërlihet me përfaqësimin gjinor në listat e subjekteve politike që garojnë në zgjedhje, gjithnjë në kontekst të një mase të nevojshme derisa të jetë arritur qëllimi i barazisë gjinore në Republikën e Kosovës dhe gjithnjë në pajtim me standardet e përcaktuara përmes mekanizmave të Këshillit të Evropës.

- Nuk ka shkelje të të drejtave kushtetuese

Ligji i kontestuar

Neni 28 (Kuotat gjinore) i Ligjit nr. 08/L-228 për Zgjedhjet e Përgjithshme, përcakton që (i) në listën e kandidatëve të secilit subjekt politik së paku tridhjetë (30%) përqind janë meshkuj dhe së paku tridhjetë (30%) përqind janë femra, me nga një kandidat të secilës gjini përfshirë së paku një herë në secilin grup prej tre (3) kandidatëve, e që numërohet nga kandidati i parë në listë; (ii) kjo dispozitë nuk aplikohet te listat e përbëra nga një apo dy kandidatë; dhe (iii) Komisioni Qendror i Zgjedhjeve ndanë fonde publike shtesë, në vlerën një përqind (1%) të shumës së përgjithshme të alokuar për subjektin politik, për secilin mandat të fituar nga gratë mbi kuotën tridhjetë përqind (30%) në momentin e certifikimit dhe që Komisioni Qendror i Zgjedhjeve planifikon pas çdo palë zgjedhje buxhet shtesë për këtë qëllim.

Prezimet e parashtruesit të kërkesës

Avokati i Popullit pretendon që (i) vendosja me ligj e kuotës prej tridhjetë përqind (30%) për secilën gjini, përbën paragjykim të pajustificuar dhe për ligj trajtimin e pabarabartë, duke marrë parasysh se përqindja gjinore është pothuajse

I. Član 45. [Pravo na izbor i učešće]

KO15/24, Podnosilac: *Institucija ombudsmana*, ocena ustavnosti člana 28. Zakona br. 08/L-228 o opštim izborima u Republici Kosovo

Ustav ne određuje visinu, odnosno procenat ove zakonske kvote, već delegira ovo pitanje u nadležnost Skupštine Republike, koja ima puna ovlašćenja da unapredi procenat kvote koja se odnosi na zastupljenost polova na listama političkih subjekata koji se takmiče na izborima, uvek u kontekstu neophodne mere dok se ne postigne cilj ravnopravnosti polova u Republici Kosovo i uvek u skladu sa standardima utvrđenim kroz mehanizme Saveta Evrope.

- Nema povrede ustavnih prava

Osporeni zakon

Članom 28. (Rodne kvote) Zakona br. 08/L-228 o opštim izborima utvrđeno je (i) da se na listi kandidata svakog političkog subjekta nalaze najmanje trideset odsto (30%) muškaraca i najmanje trideset odsto (30%) žena, sa po jednim kandidatom svakog pola, uključeni najmanje jednom u svaku grupu od tri (3) kandidata, počevši od prvog kandidata na listi; (ii) da se ova odredba ne primenjuje na liste koje se sastoje od jednog ili dva kandidata; i (iii) da Centralna izborna komisija izdvaja dodatna javna sredstva, u iznosu od jedan odsto (1%) od ukupnog iznosa dodeljenog političkom subjektu, za svaki mandat koji žene osvoje preko kvote od trideset odsto (30%) u trenutku overavanja i da Centralna izborna komisija planira dodatni budžet za ovu svrhu nakon svakih izbora.

Navodi podnosioca zahteva

Ombudsman tvrdi (i) da utvrđivanje zakonske kvote od trideset odsto (30%) za svaki rod predstavlja neopravdano prejudiciranje i ozakonjuje nejednako postupanje, s obzirom da je procenat polova skoro pedeset odsto (50%)

pesëdhjetë përqind (50%) me pesëdhjetë përqind (50%) mes “*meshkujve dhe femrave*”; (ii) në praktikën zgjedhore “*nuk ka ngjarë që subjektet politike të kenë dërguar për certifikim listat e kandidatëve me nga pesëdhjetë përqind (50%) meshkuj dhe femra*”; dhe (iii) ky përcaktim, po ashtu është në kundërshtim me frymën e barazisë gjinore të parashikuar me nenin 5 (Masat e përgjithshme për parandalimin e diskriminimit gjinor dhe sigurimin e barazisë gjinore) të Ligjit nr. 05/L-020 për Barazi Gjinore.

Vlerësimi i Gjykatës

Thelbi i çështjes së ngritur para Gjykatës, është përputhshmëria me Kushtetutën e nenit 28 (Kuotat gjinore) të Ligjit për Zgjedhje të Përgjithshme, përkatësisht vlerësimi nëse përcaktimi i kuotës ligjore prej së paku tridhjetë përqind (30%) të përfaqësimit të secilës gjini në listën e subjekteve politike që garojnë në zgjedhje, cenon të drejtat zgjedhore të përcaktuara me Kushtetutë. Aktgjykimi së pari dhe ndërlidhur me përqindjen e kuotës gjinore në listat zgjedhore të subjekteve politike, vë theks në faktin që përderisa Kushtetuta mundëson vënien e masave të nevojshme për mbrojtjen dhe përparimin e të drejtave të individëve dhe grupeve që janë në pozitë të pabarabartë, ajo nuk përcakton përqindjen e kësaj kuote, duke i lënë hapësirën e nevojshme pushtetit legjislativ, përkatësisht Kuvendit të Republikës së Kosovës për të përcaktuar këtë përqindje, në përputhje me detyrimet pozitive të shtetit për të siguruar barazinë gjinore dhe e cila, pasi të jetë caktuar duhet të zbatohet me përpikëri. Aktgjykimi gjithashtu sqaron, që bazuar në praktikën gjyqësore të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, përcaktimi i kësaj kuote si masë e përkohshme dhe e nevojshme derisa të jetë arritur barazia gjinore, është çështje e politikës publike dhe e cila, i takon pushtetit legjislativ. Sipas sqarimeve të dhëna, nuk është në kompetencën e Gjykatës të përcaktojë lartësinë dhe/ose përqindjen e kësaj kuote ligjore, por Kuvendi i Republikës së Kosovës, ka autorizimet e plota që të avancojë përqindjen e kuotës së lartcekur që ndërlidhet me përfaqësimin gjinor në listat e subjekteve politike që garojnë në zgjedhje, gjithnjë në kontekst të një mase të nevojshme derisa të jetë arritur qëllimi i barazisë gjinore në Republikën e

prema pedeset odsto (50%) između “*muškaraca i žena*”; (ii) da se u izbornoj praksi “*nije desilo da su politički subjekti slali na sertifikaciju liste kandidata sa pedeset odsto (50%) muškaraca i žena*”; i (iii) da je ova odredba takođe u suprotnosti i sa duhom ravnopravnosti polova predviđenim članom 5. (Opšte mere za sprečavanje rodne diskriminacije i obezbeđenje rodne ravnopravnosti) Zakona br. 05/L-020 o ravnopravnosti polova.

Ocena Suda

Sušтина pitanja koje je pokrenuto pred Sudom predstavlja saglasnost člana 28. (Rodne kvote) Zakona o opštim izborima sa Ustavom, odnosno ocena da li utvrđivanje zakonske kvote od najmanje trideset odsto (30%) zastupljenosti svakog pola na listi političkih subjekata koji se takmiče na izborima, narušava izborna prava koja su utvrđena Ustavom.

Presuda prvo i u vezi sa procentom rodne kvote na izbornim listama političkih subjekata stavlja naglasak na činjenicu da, iako Ustav omogućava uvođenje potrebnih mera za zaštitu i unapređenje prava pojedinaca i grupa koji se nalaze u nejednakom položaju, on utvrđuje procenat te kvote, ostavljajući neophodan prostor zakonodavnoj vlasti, odnosno Skupštini Republike Kosovo da utvrdi ovaj procenat u skladu sa pozitivnom obavezom države da osigura rodnu ravnopravnost, koji se, kada je utvrđen, mora precizno sprovoditi. Presuda, takođe, objašnjava da na osnovu sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava utvrđivanje ove kvote kao privremene i neophodne mere dok se ne postigne rodna ravnopravnost predstavlja pitanje javne politike, koje pripada zakonodavnoj vlasti. Prema datim objašnjenjima, nije u nadležnosti Suda da utvrdi visinu i/ili procenat ove zakonske kvote, već Skupština Republike Kosovo ima puna ovlašćenja da unapredi procenat gore navedene kvote koja se odnosi na rodnu zastupljenost na listama političkih subjekata koji se takmiče na izborima, uvek u kontekstu neophodne mere, dok se ne postigne cilj rodne ravnopravnosti u Republici Kosovo i uvek u skladu sa standardima

Kosovës dhe gjithnjë në pajtim me standardet e përcaktuara përmes mekanizmave të Këshillit të Evropës e të shtjelluara në këtë Aktgjykim.

Së dyti, dhe ndërlidhur me qëllimin e synuar të përfaqësimit prej pesëdhjetë përqind (50%) të vendosur në Ligjin për Barazi Gjinore, Aktgjykimi ndër të tjera, thekson që Kuvendi si ligjvënës nuk e ka formuluar përqindjen për pesëdhjetë përqind (50%) si një kuotë obligative ligjore por, e ka formuluar në formën e një aspirate drejt arritjes së qëllimit dhe përcaktimit kushtetues për barazi gjinore në Republikën e Kosovës. Më saktësisht dhe sipas sqarimeve të dhëna, pesëdhjetë përqindëshi (50%) i synuar në Ligjin për Barazi Gjinore nuk është një kuotë ligjore për përfaqësim të detyrueshëm siç është tridhjetë përqindëshi (30%) i normuar në nenin 28 (Kuotat gjinore) të Ligjit për Zgjedhjet e Përgjithshme. Thënë këtë, që të dyja janë ligje të miratuara nga Kuvendi i Republikës dhe i takon këtij të fundit, që gradualisht të arrijë qëllimet që vet ka përcaktuar përmes procesit ligjbërës.

Së treti, dhe ndërlidhur me standardin e nevojshëm të renditjes zinxhir të kandidatëve nga gjinitë përkatëse, Aktgjykimi thekson që neni 28 (Kuotat gjinore) i Ligjit për Zgjedhjet e Përgjithshme, saktëson që lista e kandidatëve të secilit subjekt politik, duhet të përfshijë nga një kandidat të secilës gjini përfshirë së paku një herë në secilin grup prej tre (3) kandidatëve, e që numërohet nga kandidati i parë në listë dhe që një rregullim i tillë, është i bazuar edhe në standardet e aplikueshme ndërkombëtare.

Përfundimi

Gjykata konstatoi se neni 28 (Kuotat gjinore) i Ligjit për Zgjedhjet e Përgjithshme nuk është në kundërshtim me të drejtën për t'u zgjedhur të garantuar me nenin 45 [Të Drejtat Zgjedhore dhe të Pjesëmarrjes] të Kushtetutës.

koji su uspostavljeni kroz mehanizme Saveta Evrope, koji su razrađeni u ovoj presudi.

Drugo, u vezi sa ciljem kojem se teži, a to je zastupljenost od pedeset odsto (50%) koja je utvrđena u Zakonu o rodnoj ravnopravnosti, presuda, između ostalog, navodi da Skupština kao zakonodavac nije formulisala procesnat od pedeset odsto (50%) kao obaveznu zakonsku kvotu, već ju je formulisao u obliku težnje ka postizanju ustavnog cilja i opredeljenja za rodnu ravnopravnost u Republici Kosovo. Tačnije i prema datim objašnjenjima, kvota od pedeset odsto (50%) kojoj se teži u Zakonu o rodnoj ravnopravnosti nije zakonska kvota za obaveznu zastupljenost, kao što je kvota od trideset odsto (30%) koja je normirana u članu 28. (Rodne kvote) Zakona o opštim izborima. Imajući to u vidu, oba zakona su usvojena od strane Skupštine Republike i na njoj je da postepeno ostvari ciljeve koje je sama utvrdila kroz zakonodavni proces.

Treće, a u vezi sa neophodnim standardom ulančavanja kandidata iz odgovarajućih rodova, presuda naglašava da član 28. (Rodne kvote) Zakona o opštim izborima precizira da lista kandidata svakog političkog subjekta mora da sadrži po jednog kandidata svakog roda, uključujući i najmanje jednom u svakoj grupi od tri (3) kandidata, računajući od prvog kandidata na listi i da je takvo uređenje zasnovano i na važećim međunarodnim standardima.

Zaključak

Sud je utvrdio da član 28. (Rodne kvote) Zakona o opštim izborima nije u suprotnosti sa pravom da se bude biran koje je zagarantovano članom 45. [Pravo na izbor i učešće] Ustava.

II. Nenit 65 [Kompetencat e Kuvendit] dhe 110 [Këshilli Prokurorial]

KO283/23, Parashtrues: *Abelard Tahiri dhe 9 deputetë tjerë të Kuvendit të Republikës së Kosovës*, Vlerësim i kushtetutshmërisë së Vendimit nr. 08-V-668 të 15 dhjetorit 2023, të Kuvendit të Republikës së Kosovës, për shkarkimin e z. Agron Beka nga pozita e anëtarit të Këshillit Prokurorial të Kosovës

Kuvendi ka ushtruar rolin e tij ndërlidhur me anëtarët jo-prokurorë të Këshillit Prokurorial, dhe ka shkarkuar një anëtar jo-prokuror bazuar në procedurën dhe bazat e shkarkimit sipas përcaktimeve të Ligjit për Këshillin Prokurorial, përfshirë mbi bazën e një arsytimi që nuk rezulton të jetë dukshëm arbitrar, dhe si rrjedhojë vendimi i kontestuar, nuk ka tejkaluar autorizimet kushtetuese dhe ligjore në kontekst të paragrafit 9 të nenit 65 [Kompetencat e Kuvendit] dhe paragrafit 4 të nenit 110 [Këshilli Prokurorial i Kosovës] të Kushtetutës.

- Nuk ka shkelje e të drejtave kushtetuese

Vendimi

Përmes Vendimit [nr. 08-V-668] të 15 dhjetorit 2023 të Kuvendit të Republikës së Kosovës z. Agron Beka ishte shkarkuar nga pozita e anëtarit të Këshillit Prokurorial të Kosovës. Shkarkimit të tij, i kishte paraprirë Rekomandimi [nr. 08/4446/Do-1994] i 28 shtatorit 2023 i Komisionit për Legjislacion, Mandate, Imunitete, Rregulloren e Kuvendit dhe Mbikëqyrjen e Agjencisë Kundër Korrupsionit, përmes të cilit ky i fundit i kishte rekomanduar Kuvendit, shkarkimin e z. Beka nga pozita e anëtarit jo-prokuror, duke u bazuar në gjetjet e këtij komisioni parlamentar. Siç është reflektuar dhe sqaruar gjerësisht në Aktgjykimin e publikuar, në Rekomandimin e lartcekur të Komisionit për Legjislacion, janë listuar arsyet në të cilat ky i fundit e bazon rekomandimin e tij drejtuar Kuvendit për shkarkimin e z. Beka nga pozita e anëtarit jo-prokuror të Këshillit Prokurorial, duke vlerësuar se veprimet përkatëse përbëjnë shkelje të ligjit, përkatësisht nënparagrafit 2.2 të paragrafit 2 të nenit 13 (Përfundimi i mandatit) të Ligjit nr. 06/L-056 për Këshillin Prokurorial të Kosovës, i cili në mënyrë specifike

II. Çlanovi 65. [Nadležnosti Skupštine] i 110. [Tužilački savet]

KO283/23, Podnosilac: *Abelard Tahiri i 9 drugih poslanika Skupštine Republike Kosovo*, ocena ustavnosti odluke br. 08-V-668 od 15. decembra 2023. godine Skupštine Republike Kosovo o razrešenju g. Agrona Beke sa pozicije člana Tužilačkog saveta Kosova

Skupština je vršila svoju ulogu u odnosu na netužilačke članove Tužilačkog saveta i razrešila je jednog netužilačkog člana po postupku i osnovama za razrešenje prema odredbama Zakona o Tužilačkom savetu, uključujući i po osnovu obrazloženja za koje se ne ispostavlja da je očigledno proizvoljno i kao rezultat toga, osporena odluka nije prekoračila ustavna i zakonska ovlašćenja u kontekstu stava 9. člana 65. [Nadležnosti Skupštine] i stava 4. člana 110. [Tužilački savet Kosova] Ustava.

- Nema povrede ustavnih prava

Odluka

Odlukom [br. 08-V-668] Skupštine Republike Kosovo od 15. decembra 2023. godine, razrešen je g. Agron Beka sa pozicije člana Tužilačkog saveta Kosova. Njegovom razrešenju je prethodila preporuka [br. 08/4446/Do-1994] Komisije za zakonodavstvo, mandate, imunitet, Poslovnik Skupštine i nadzor Agencije protiv korupcije od 28. septembra 2023. godine, kojom je ta komisija preporučila Skupštini razrešenje g. Beke sa pozicije netužilačkog člana, na osnovu nalaza ove parlamentarne komisije. Kao što je opširno prikazano i objašnjeno u objavljenoj presudi, u gore navedenoj preporuci Komisije za zakonodavstvo su navedeni razlozi na kojima ta komisija zasniva svoju preporuku upućenu Skupštini za razrešenje g. Beke sa pozicije netužilačkog člana Tužilačkog saveta, ocenjujući da predmetne radnje predstavljaju povredu zakona, odnosno podstava 2.2 stava 2. člana 13. (Završetak mandata) Zakona br. 06/L-056 o Tužilačkom savetu Kosova, u

thekson se anëtari i Këshillit Prokurorial shkarkohet në rast se “2.2 ushtron funksionin në kundërshtim me detyrat dhe përgjegjësitë e tij”.

Pretendimet e parashtruesve të kërkesës

Parashtruesit e kërkesës para Gjykatës kontestuan kushtetutshmërinë e Vendimit [nr. 08-V-668] të 15 dhjetorit 2023 të Kuvendit, duke pretenduar, ndër të tjera, që i njëjti është nxjerrë në kundërshtim me paragrafin 1 të nenit 4 [Forma e Qeverisjes dhe Ndarja e Pushtetit], paragrafët 1 dhe 2 të nenit 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm], nenin 32 [E Drejta për Mjete Juridike], nenin 54 [Mbrojtja Gjyqësore e të Drejtave], si dhe paragrafët 1 dhe 4 të nenit 110 [Këshilli Prokurorial i Kosovës] të Kushtetutës. Sipas parashtruesve të kërkesës, në esencë, Kuvendi ka tejkaluar autorizimet e tij kushtetuese sepse nuk ka kompetencë që të ndërpresë mandatin kushtetues të një anëtari të Këshillit Prokurorial.

Vlerësimi i Gjykatës

Në kontekst të çështjeve të mësipërme, Aktgjykimi fillimisht vë theks në faktin që, rrethanat dhe pretendimet e lartcekura, ndër të tjera, kanë ngritur çështje si në vijim: (i) nëse Kuvendi, ka autorizimin që të ndërpresë mandatin kushtetues të një anëtari jo-prokuror të Këshillit Prokurorial; dhe (ii) nëse ndërprerja e mandatit në rrethanat e rastit konkret, ka rezultuar në cenimin e pavarësisë së Këshillit Prokurorial. Në kontekstin e parimeve që burojnë nga analiza e dispozitave kushtetuese, Aktgjykimi, ndër të tjera, sqaron që në kontekst të ushtrimit të funksioneve të Kuvendit lidhur me institucionet e pavarura kushtetuese në kuadër të kapitullit VII [Sistemi i Drejtësisë] të Kushtetutës, rëndësi të veçantë ka ndërveprimi i Këshillit Prokurorial me Kuvendin, sipas përcaktimeve të neneve 65 [Kompetencat e Kuvendit] dhe 110 [Këshilli Prokurorial i Kosovës] të Kushtetutës, të cilat, në esencë, përcaktojnë ushtrimin e kompetencës së Kuvendit për të përcaktuar përbërjen e Këshillit Prokurorial dhe për të zgjedhur anëtarët e Këshillit Prokurorial, gjithnjë në funksion të ruajtjes së pavarësisë së plotë të këtij Këshilli në ushtrimin e funksioneve të tij kushtetuese, siç është përcaktuar në paragrafin 1 të nenit 110 [Këshilli Prokurorial i Kosovës] të Kushtetutës

kome je izričito navedeno da se član Tužilačkog saveta razrešava u slučaju da “2.2 vrši svoju funkciju suprotno svojim dužnostima i odgovornostima”.

Navodi podnosilaca zahteva

Podnosioci zahteva su pred Sudom osporili ustavnost odluke [br. 08-V-668] Skupštine od 15. decembra 2023. godine, navodeći, između ostalog, da je doneta u suprotnosti sa stavom 1. člana 4. [Oblik vladanja i podela vlasti], stavovima 1. i 2. člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], članom 32. [Pravo na pravno sredstvo], članom 54. [Sudska zaštita prava], kao i stavovima 1. i 4. člana 110. [Tužilački savet Kosova] Ustava. Prema navodima podnosilaca zahteva, u suštini, Skupština je prekoračila svoja ustavna ovlašćenja jer nema ovlašćenje da članu Tužilačkog saveta prekine ustavni mandat.

Ocena Suda

U kontekstu gore navedenih pitanja, presuda prvo naglašava činjenicu da su gore navedene okolnosti i tvrdnje, između ostalog, pokrenule i sledeća pitanja: (i) da li Skupština ima ovlašćenje da prekine ustavni mandat netužilačkom članu Tužilačkog saveta; i (ii) da li je prestanak mandata u okolnostima konkretnog slučaja doveo do povrede nezavisnosti Tužilačkog saveta. U kontekstu načela koja proizilaze iz analize ustavnih odredbi, presuda, između ostalog, pojašnjava da je u kontekstu vršenja funkcija Skupštine koje se odnose na nezavisne ustavne institucije u okviru Poglavlja VII [Pravosudni sistem] Ustava, interakcija Tužilačkog saveta sa Skupštinom od posebnog značaja, prema odredbama člana 65. [Nadležnosti Skupštine] i 110. [Tužilački savet Kosova] Ustava i koje, u suštini, utvrđuju vršenje nadležnosti Skupštine da utvrđuje sastav Tužilačkog saveta i bira članove Tužilačkog saveta, uvek u funkciji održavanja potpune nezavisnosti ovog Saveta u vršenju njegovih ustavnih funkcija, kako je definisano u stavu 1. člana 110. [Tužilački savet Kosova] Ustava i istovremeno, poštujući podelu i ravnotežu vlasti, kako je definisano u

dhe njëkohësisht, të respektimit të ndarjes dhe balancimit të pushteteve, siç është përcaktuar në paragrafin 1 të nenit 4 [Forma e Qeverisjes dhe Ndarja e Pushteteve] të Kushtetutës. Aktgjykimi, tutje rikujton se parimet lidhur me pavarësinë e Këshillit Prokurorial, nërveprimin e këtij të fundit me Kuvendin në funksion të ruajtjes së pavarësisë së plotë të Këshillit Prokurorial në ushtrimin e funksioneve të tij kushtetuese, si dhe sigurinë e mandateve të anëtarëve të Këshillit Prokurorial, janë përcaktuar nga Gjykata përmes Aktgjykimit të 24 marsit 2023, në rastet KO100/22 dhe KO101/22 lidhur me vlerësimin e kushtetutshmërisë së Ligjit nr. 08/L-136 për Ndryshimin dhe Plotësimin e Ligjit për Këshillin Prokurorial. Në kontekst të rrethanave specifike të këtij rasti, Aktgjykimi sqaron që, përkundër faktit që Kushtetuta, përmes paragrafit 4 të nenit 110 [Këshilli Prokurorial i Kosovës] të saj, ka përcaktuar që përbërja e Këshillit Prokurorial, si dhe dispozitat, ndër të tjera, ndërlidhur me shkarkimin përcaktohen me ligj, kjo kompetencë e Kuvendit, duhet të ushtrohet gjithnjë në përputhje me paragrafin 1 të nenit 110 [Këshilli Prokurorial i Kosovës] të Kushtetutës, përmes të cilit garantohet pavarësia e plotë e Këshillit Prokurorial dhe e cila kompetencë nuk mund të pakësohet përmes dispozitave ligjore. Megjithatë dhe sipas sqarimeve të dhëna, në kontekst të shkarkimit të anëtarëve jo-prokurorë të Këshillit Prokurorial, nga përmbajtja e paragrafit 10 të nenit 10 (Procedura e propozimit, zgjedhjes dhe e shkarkimit të anëtarëve që zgjedhën nga Kuvendi) të Ligjit për Këshillin Prokurorial, rezultojnë dy forma të ndryshme të propozimit në Kuvend për shkarkim të anëtarit jo-prokuror të Këshillit Prokurorial, respektivisht: (i) përmes propozimit nga Komisioni përkatës i Kuvendit, i cili ka për detyrë të shqyrtojë dhe vlerësojë performancën ose sjelljen e anëtarit jo-prokuror dhe, në rast të propozimit për shkarkim, i njëjti i dorëzohet Kuvendit për votim; si dhe (ii) përmes propozimit të vet Këshillit Prokurorial, kur i njëjti vlerëson se një anëtar jo-prokuror nuk e përmbush detyrën e tij në përputhje me përgjegjësitë ose nëse ka vepruar në mënyrë të papërshtatshme, të cilin propozim e dorëzon në Kuvend ku i nënshtrohet votimit, si në rastin e parë. Në rastin konkret, propozimi për shkarkim i anëtarit përkatës jo-prokuror të Këshillit, vjen nga Komisioni përkatës i Kuvendit, respektivisht nga Komisioni

stavu 1. člana 4. [Oblik vladanja i podela vlasti] Ustava. U presudi se dalje podseća da su načela koja se odnose na nezavisnost Tužilačkog saveta, njegovu interakciju sa Skupštinom u cilju očuvanja potpune nezavisnosti Tužilačkog saveta u vršenju njegovih ustavnih funkcija, kao i sigurnosti mandata članova Tužilačkog saveta, Sud utvrdio presudom od 24. marta 2023. godine, u slučajevima KO100/22 i KO101/22 u vezi sa ocenom ustavnosti Zakona br. 08/L-136 o izmenama i dopunama Zakona o Tužilačkom savetu. U kontekstu specifičnih okolnosti ovog slučaja, u presudi je pojašnjeno da je, uprkos činjenici da je Ustavom, stavom 4. njegovog člana 110. [Tužilački savet Kosova], utvrđeno da su sastav Tužilačkog saveta, kao i odredbe, između ostalog, koje se odnose na razrešenje, uređene zakonom, ova nadležnost Skupštine mora uvek vršiti u skladu sa stavom 1. člana 110. [Tužilački savet Kosova] Ustava, kojim se garantuje potpuna nezavisnost Tužilačkog saveta i čija nadležnost se ne može umanjiti zakonskim odredbama. Međutim, a prema datim pojašnjenjima, u kontekstu razrešenja netužilačkih članova Tužilačkog saveta, iz sadržaja stava 10. člana 10. (Postupak za predlaganje, izbor i razrešenje članova, koje bira Skupština) Zakona o Tužilačkom savetu, rezultiraju dva različita oblika predloga Skupštini za razrešenje netužilačkog člana Tužilačkog saveta, odnosno: (i) predlog relevantne skupštinske komisije, koja ima zadatak da razmotri i oceni učinak ili ponašanje netužilačkog člana i, u slučaju predloga za razrešenje, isti se podnosi Skupštini na glasanje; kao i (ii) sopstveni predlog Tužilačkog saveta, kada isti oceni da netužilački član ne ispunjava svoju dužnost u skladu sa nadležnošću ili ako je postupio nedolično, koji predlog podnosi Skupštini gde podleže glasanju, kao i u prvom slučaju. U konkretnom slučaju, predlog za razrešenje relevantnog netužilačkog člana Saveta dolazi od nadležne skupštinske komisije, odnosno od Komisije za zakonodavstvo, kao rezultat nalaza navedenih u gore navedenoj preporuci. U presudi se pojašnjava da je mogućnost razrešenja netužilačkog člana Tužilačkog saveta, od strane Skupštine, na predlog nadležne Komisije, izričito

për Legjislacion si rezultat i gjetjeve të specifikuara në rekomandimin e lartcekur. Aktgjykimi sqaron, që mundësia e shkarkimit të një anëtari jo-prokuror të Këshillit Prokurorial, nga Kuvendi, pas propozimit të Komisionit përkatës, është papaparë shprehimisht në Ligjin e aplikueshëm për Këshillin Prokurorial.

Përfundimi

Gjykata konstatoi se Vendimi [nr. 08-V-668] i 15 dhjetorit 2023 i Kuvendit, nuk është në kundërshtim me paragrafin 9 të nenit 65 [Kompetencat e Kuvendit] si dhe paragrafin 4 të nenit 110 [Këshilli Prokurorial i Kosovës] të Kushtetutës.

III. Neni 30 [Të drejtat e të akuzuarit]

KI11/24, Parashtrues: *Zekë Jasiqi*, Vlerësim i kushtetutshmërisë së Aktvendimit PN. nr. 1420/23 të 15 nëntorit 2023 të Gjykatës së Apelit të Kosovës

E drejta për avokat mbrojtës nuk është e drejtë absolute dhe se kufizimi i kësaj të drejte, përkatësisht kufizimi i përzgjedhjes së mbrojtësit nga ana e të pandehurit i nënshtrohet dispozitave të zbatuara në sistemin ligjor përkatës, lidhur me atë se kush mund të jetë avokat në procedurë dhe se duhet të ketë arsye relevante dhe të mjaftueshme, të cilat përcaktojnë se një kufizim i tillë i kësaj të drejte është në të vërtetë në interes të drejtësisë.

- Nuk ka shkelje të të drejtave kushtetuese

Faktet

Parashtruesi i kërkesës kontestoi vlerësimin e kushtetutshmërisë së Aktvendimit [PN. nr. 1420/23] të 15 nëntorit 2023 të Gjykatës së Apelit të Kosovës që ndërlidhet me kallëzimin penal [2018-KE-262] të parashtruar nga Prokuroria për Krime të Rënda në Prishtinë kundër parashtruesit të kërkesës si dhe personave I.O., I.B, A.T., M.M., R.H.,E. L., dhe S.N., për shkak të dyshimit të bazuar se kanë kryer veprën penale (i) “fajdeja” nga neni 343 (Fajdeja) në lidhje me nenin 31 (Bashkërkyerja) të Kodit Penal nr. 04/082 të Republikës së Kosovës; (ii) “detyrimi” nga neni 340 (Detyrimi) i Kodit Penal; dhe (iii) “mashtrimi” nga

predvidhena zakonom koji se primenjuje za Tužilački savet.

Zaključak

Sud je utvrdio da odluka [br. 08-V-668] Skupštine od 15. decembra 2023. godine, nije u suprotnosti sa stavom 9. člana 65. [Nadležnosti Skupštine] i stavom 4. člana 110. [Tužilački savet Kosova] Ustava.

III. Član 30. [Prava optuženog]

KI11/24, Podnosilac: *Zekë Jasiqi*, ocena ustavnosti rešenja PN. br. 1420/23 Apelacionog suda Kosova od 15. novembra 2023. godine

Pravo na branioca nije apsolutno pravo i ograničenje ovog prava, odnosno ograničenje izbora branioca od strane okrivljenog podleže odredbama koje se primenuju u relevantnom pravnom sistemu, u vezi s tim ko može da bude advokat u postupku i da moraju da postoje relevantni i dovoljni razlozi koji određuju da je takvo ograničenje ovog prava zaista u interesu pravde.

- Nema povrede ustavnih prava

Činjenice

Podnosilac zahteva je osporio ustavnost rešenja [PN. br. 1420/23] Apelacionog suda Kosova od 15. novembra 2023. godine, koje se odnosi na krivičnu prijavu [2018-KE-262] koju je Tužilaštvo za teška krivična dela u Prištini podnelo protiv podnosioca zahteva i lica I.O., I.B, A.T., M.M., R.H., E.L. i S.N., zbog osnovane sumnje da su izvršili krivična dela (i) “zelenaštvo” iz člana 343. (Zelenaštvo) u vezi sa članom 31. (Saizvršilaštvo) Krivičnog zakonika br. 04/082 Republike Kosova; (ii) “iznuda” iz člana 340. (Iznuda) Krivičnog zakonika; i (iii) “prevara” iz člana 335.

neni 335 (Mashtrimi) i Kodit Penal ë ndaj të dëmtuarit F.D. Parashtruesi i kërkesës caktoi avokatin A.Q si mbrojtës të tij në procedurën penale, i cili ishte edhe mbrojtësi i autorizuar i personit A.T.

Sipas sqarimeve të dhëna, gjatë mbajtjes së seancës së parë shqyrtuese të lëndës penale në Gjykatën Themelore lidhur me aktakuzën kundër parashtruesit të kërkesës, Prokurori i Shtetit përveç leximit të aktakuzës, kërkoi nga Gjykata Themelore që të përcaktojë nëse avokati A.Q, mund të jetë mbrojtës i parashtruesit të kërkesës, duke pasur parasysh se i njëjti avokat paraqitet edhe si mbrojtës i personit A.T., në procedurën përkatëse penale. Gjykata Themelore shqyrtoi kërkesën e Prokurorisë, duke nxjerrë Aktvendim përmes të cilit refuzoi mundësinë që avokati A.Q të ishte mbrojtës i parashtruesit të kërkesës, duke theksuar që paragrafi 1 i nenit 54 (Kufizimet në përfaqësim nga mbrojtësi) të Kodit të Procedurës Penale të Republikës së Kosovës përcakton se: “*në një procedurë penale mbrojtësi nuk mund të mbrojë dy ose më tepër të pandehur në të njëjtën çështje*”. Parashtruesi i kërkesës parashtrroi ankesë kundër vendimit të lartpërmendur të Gjykatës Themelore në Gjykatën e Apelit, e cila e refuzoi ankesën me arsyetimin se vendimi i shkallës së parë ishte i bazuar në paragrafin 1 të nenit 54 (Kufizimet në përfaqësim nga mbrojtësi) të Kodit të Procedurës Penale.

Pretendimet e parashtruesit të kërkesës

Parashtruesi i kërkesës pretendoi se i është shkelur e drejta për përzgjedhje të lirë të mbrojtësit, e drejtë e garantuar me paragrafin 5 nenin 30 [Të Drejtat e të Akuzuarit] të Kushtetutës, si dhe se i është shkelur e drejta e tij për një vendim të arsyetuar gjyqësor, e garantuar me nenin 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës.

Vlerësimi i Gjykatës

Gjykata elaboroi parimet e së drejtës për të zgjedhur lirisht mbrojtësin, duke u mbështetur në praktikën e GJEDNJ-së, më konkretisht në rastin [Dvorski kundër Kroacisë](#), [Imbrioscia kundër Zvicrës](#) dhe [Salduz kundër Turqisë](#), sipas të ci-

(Prevara) Krivičnog zakonika nad oštećenim F.D. Podnosilac zahteva je imenovao advokata A.Q. za svog branioca u krivičnom postupku, koji je bio ovlašćeni branilac i lica A.T.

Prema datim pojašnjenjima, tokom održavanja prvog ročišta u krivičnom predmetu pred Osnovnim sudom povodom optužnice protiv podnosioca zahteva, državni tužilac je pored čitanja optužnice, tražio od Osnovnog suda da utvrdi da li advokat A.Q, može da bude branilac podnosioca zahteva, imajući u vidu da isti advokat nastupa i kao branilac lica A.T. u predmetnom krivičnom postupku. Osnovni sud je razmotrio zahtev Tužilaštva, te doneo rešenje kojim je odbio mogućnost da advokat A.Q, bude branilac podnosioca zahteva, naglasivši da je stavom 1. člana 54. (Ograničenja branioca u zastupanju) Zakonika o krivičnom postupku Republike Kosovo, utvrđeno da: “*u krivičnom postupku branilac ne može da zastupa dvoje ili više okrivljenih lica u istom predmetu*”. Podnosilac zahteva je protiv gore navedene odluke Osnovnog suda izjavio žalbu Apelacionom sudu, koji je odbio žalbu sa obrazloženjem da je prvostepena odluka zasnovana na stavu 1. člana 54. (Ograničenja branioca u zastupanju) Zakonika o krivičnom postupku.

Navodi podnosioca zahteva

Podnosilac zahteva je tvrdio da mu je povređeno pravo na slobodan izbor branioca, kao pravo koje je zagantovano stavom 5. člana 30. [Prava optuženog] Ustava, kao i da mu je povređeno pravo na obrazloženu sudska odluku koje je zagantovano članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava.

Ocena Suda

Sud je izložio načela prava na slobodan izbor branioca, oslanjajući se na praksu ESLJP-a, konkretnije na predmete [Dvorski protiv Hrvatske](#), [Imbrioscia protiv Švajcarske](#) i [Salduz protiv Turske](#), u kojima je, između ostalog, navedeno da “*pravo optuženog da bira svog advokata nije apsolutno pravo*” i

lave, ndër tjerash, theksohet që “*e drejta e të akuzuarit për të përzgjedhur avokatin e tij nuk është një e drejtë absolute*” dhe që e njëjta, mund të kufizohet përmes ligjeve të aplikueshme për aq sa është proporcionale.

Aktgjykimi, duke zbatuar parimet dhe kriteret e përcaktuara nga praktika gjyqësore e GJEDNJ-së, përkatësisht ato që (i) e drejta për avokat mbrojtës nuk është e drejtë absolute; (ii) kufizimi i kësaj të drejte, përkatësisht kufizimi i përzgjedhjes së mbrojtësit i nënshtrohet dispozitave të zbatuara në sistemin ligjor përkatës, lidhur me atë se kush mund të jetë avokat në procedurë; dhe (iii) duhet të ketë arsye relevante dhe të mjaftueshme, të cilat përcaktojnë se një kufizim i tillë i kësaj të drejte është në të vërtetë në interes të drejtësisë, ndër të tjera, thekson që (i) kufizimi i përzgjedhjes së mbrojtësit për përfaqësim, në rrethanat e rastit konkret, është paraparë në paragrafin 1 të nenit 54 (Kufizimet në përfaqësim nga mbrojtësi) të Kodit të Procedurës Penale, kufizim që i referohet faktit se një mbrojtës nuk mund të përfaqësojë dy të pandehur në procedurë penale; dhe (ii) që kufizimi i kësaj të drejte është në interes të drejtësisë.

Për më tepër dhe sipas sqarimeve të dhëna, Aktgjykimi sqaron që (i) parashtruesi i kërkesës ishte përfaqësuar nga avokati T.R në një fazë të hershme të procedurës penale; (ii) parashtruesi i kërkesës nuk i hoqi autorizimin avokatit T.R., në seancën fillestare, por që zgjodhi edhe një tjetër avokat si mbrojtës në vazhdim të procedurës penale; dhe (iii) parashtruesi i kërkesës kishte përfaqësues/avokat gjatë zhvillimit të procedurës. Për më tepër, gjykatat e rregullta ia pamundësuan parashtruesit të kërkesës përzgjedhjen e avokatit A.Q., si mbrojtës të dytë, duke iu referuar kufizimeve nga neni 54 (Kufizimet në përfaqësim nga mbrojtësi) i Kodit të Procedurës Penale dhe se kufizimi në fjalë i referohet ekskluzivisht vetëm avokatit të lartcekur, ndërsa parashtruesi i kërkesës ka të drejtë të zgjedhë një avokat tjetër në vazhdim të procedurës penale, për sa kohë që ky nuk përbën veprim që është në kundërshtim me nenin 54 (Kufizimet në përfaqësim nga mbrojtësi) të Kodit të Procedurës Penale.

Përfundimi

da se isto može ograničiti primenljivim zakonima u meri u kojoj je to srazmerno.

Presudom je, uz primenu načela i kriterijima ustanovljenih sudskom praksom ESLJP-a, odnosno onih (i) da pravo na branioca nije apsolutno pravo; (ii) da ograničenje ovog prava, odnosno ograničenje izbora branioca podleže odredbama koje se primenjuju u relevantnom pravnom sistemu, u vezi sa tim ko može biti advokat u postupku; i (iii) da moraju postojati relevantni i dovoljni razlozi, koji određuju da je takvo ograničenje ovog prava zaista u interesu pravde, između ostalom, naglašeno (i) da je ograničenje izbora branioca za zastupanje, u okolnostima konkretnog slučaja, propisano stavom 1. člana 54. (Ograničenja branioca u zastupanju) Zakonika o krivičnom postupku, koje ograničenje se odnosi na činjenicu da jedan branilac ne može da zastupa dva okrivljena lica u krivičnom postupku, i (ii) da je ograničenje ovog prava u interesu pravde.

Pored toga i prema datim pojašnjenjima, presudom je razjašnjeno (i) da je podnosilac zahteva zastupan od strane advokata T.R. u ranoj fazi krivičnog postupka; (ii) da podnosilac zahteva nije opozvao punomoćje advokatu T.R. na početnom ročištu, već je izabrao još jednog advokata kao branioca u nastavku krivičnog postupka; i (iii) da je podnosilac zahteva imao zastupnika/advokata u toku vođenja postupka. Pored toga, redovni sudovi su onemogućili podnosiocu zahteva izbor advokata A.Q. kao drugog branioca, pozivajući se na ograničenja iz člana 54. (Ograničenja branioca u zastupanju) Zakonika o krivičnom postupku, pri čemu se predmetno ograničenje odnosi isključivo na gore navedenog advokata, a podnosilac zahteva ima pravo da izabere drugog advokata u nastavku krivičnog postupka, u meri u kojoj to ne predstavlja radnju koja je u suprotnosti sa članom 54. (Ograničenja branioca u zastupanju) Zakonika o krivičnom postupku.

Zaključak

Sud je zaključio da osporena rešenja redovnih sudova o odbijanju zastupanja podnosioca zahteva od strane advokata A.Q., kao drugog branioca u krivičnom postupku, u konkret-

Gjykata konkludoi se Aktvendimet e kontestuara të gjykatave të rregullta për refuzimin e përfaqësimin të parashtruesit të kërkesës nga avokati A.Q., si mbrojtës i dytë në procedurën penale, në rrethanat konkrete të këtij rasti, nuk përbëjnë shkelje të paragrafit 5 të nenit 30 [Të Drejtat e të Akuzuarit] të Kushtetutës, në lidhje me paragrafin 3 të nenit 6 (E Drejta për një proces të rregullt) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut.

IV. Neni 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm]

KI117/23, Parashtrues: *Exclusive Sh.p.k.*
Vlerësim i kushtetutshmërisë së Aktvendimit [E. Rev. nr. 1/2023] të 17 janarit 2023 të Gjykatës Supreme të Kosovës

Interpretimi tejet formalist i rregullave procedurale nga ana e Gjykatës Supreme në lidhje me vlerën e objektit të kontestit, përkatësisht kufizimit *ratione valoris*, si kriter për lejueshmërinë e mjetit juridik - revizionit, rezultoi në kufizimin e së drejtës së parashtruesit të kërkesës për qasje në gjykatë, të garantuar me nenin 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës dhe nenin 6 (E drejta për një proces të rregullt) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut.

- shkelje e të drejtave kushtetuese

Faktet

Parashtruesi i kërkesës kishte iniciuar kontest për kompensim dëmi nga ana e kompanisë përkatëse me të cilën kishte marrëdhënie kontraktuale. Më saktësisht dhe sipas sqarimeve të dhëna në Aktgjykim, parashtruesi i kërkesës kishte lidhur kontratë me Agjencinë e Kosovës për Produkte Medicinale, për furnizim me barna dhe materiale shpenzuese medicinale nga kompania Zdravlje Actavis dhe i njëjti kishte pranuar kontingjentin me mallra nga kompania e lartpërmendur sipas marrëveshjes për importimin e mallrave nga kjo kompani. Megjithatë, në janar të vitit 2012, Ministria e Shëndetësisë së Republikës së Kosovës kishte pezulluar përkohësisht certifikatën për autorizimim e marketingut për produktet medicinale të Serbisë, me arsyetimin se duhet të konfirmohet Certifikata e Produktit Farmaceutik. Për pasojë dhe sipas sqarimeve të dhëna, parashtruesi i kërkesës filloi procedurën ligjore, duke kërkuar

nim okolnostima ovog slučaja, ne predstavljaju povredu stava 5. člana 30. [Prava optuženih] Ustava, u vezi sa stavom 3. člana 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima.

IV. Član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

KI117/23, Podnosilac: *Exclusive d.o.o.*, o-cena ustavnosti rešenja [E. Rev. br. 1/2023] od 17. januara 2023. godine Vrhovnog suda Kosova

Veoma formalističko tumačenje proceduralnih pravila od strane Vrhovnog suda u pogledu vrednosti predmeta spora, odnosno ograničenja *ratione valoris*, kao kriterijuma za dozvoljenost pravnog sredstva - revizije, rezultiralo je ograničenjem prava podnosioca zahteva na pristup sudu, zagaranovanog članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava i članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima.

- povreda ustavnih prava

Činjenice

Podnosilac zahteva je pokrenuo spor radi naknade štete od strane kompanije sa kojom je bio u ugovornom odnosu. Tačnije i prema pojašnjenjima koja su data u presudi, podnosilac zahteva je zaključio ugovor sa Kosovskom agencijom za medicinske proizvode o snabdevanju lekovima i potrošnim medicinskim materijalom od kompanije Zdravlje Actavis i isti je primio kontingent robe od gore pomenute kompanije po ugovoru o uvozu robe od te kompanije. Međutim, u januaru 2012. godine, Ministarstvo zdravstva Republike Kosovo je privremeno suspendovalo sertifikat o ovlašćenju za stavljanje u promet za medicinske proizvode iz Srbije, sa obrazloženjem da se sertifikat farmaceutskog proizvoda mora potvrditi. Kao rezultat toga i prema datim pojašnjenjima, podnosilac

kompensimin përkatës të dëmit dhe fitimit të humbur, duke specifikuar gjithashtu vlerën e objektit të kontestit gjatë precizimit të kërkesëpadi-së. Gjykata Themelore në Prishtinë dhe Dhoma e shkallës së dytë të Gjykatës Komerciale, e refuzuan padinë e parashtruesit të kërkesës në tërësi, përfshirë edhe shumën e specifikuar të kontestit, ndërsa kërkesa për revizion e parashtruar në Gjykatën Supreme, u refuzua për arsye procedurale, përkatësisht me arsyetimin se vlera e objektit të kontestit, nuk e ka tejkaluar pragun prej 3.000 euro sipas përcaktimeve të paragrafit 2 të nenit 211 (pa titull) të Ligjit nr. 03/L-006 për Procedurën Kontestimore, përkundër faktit se nga shkresat e rastit rezultoi se parashtruesi i kërkesës kishte precizuar vlerën e kontestit përgjatë procedurës kontestimore në shkallën e parë.

Pretendimet e parashtruesit të kërkesës

Parashtruesi i kërkesës para Gjykatës konteston Aktvendimin [E. Rev. nr. 1/2023], e 17 janarit 2023, të Gjykatës Supreme, duke pretenduar shkelje të të drejtave të mbrojtura me nenin 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 (E drejta për një proces të rregullt) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut. Në thelb, parashtruesi i kërkesës pretendoi se vendimi i Gjykatës Supreme kishte cenuar të drejtën e tij për “*qasje në gjykatë*” të garantuar me nenet e lartcekura të Kushtetutës dhe Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, ndër tjera, sepse (i) përkundër faktit që vlera e kontestit ishte përcaktuar në procedurë gjyqësore; ndërsa (ii) Gjykata Supreme kishte refuzuar kërkesën për revizion pikërisht mbi bazën e vlerës së kontestit, përkundër asaj që vlera ishte cekur gjatë precizimit të kërkesëpadi-së.

Vlerësimi i Gjykatës

Gjykata elaboroi parimet e së drejtës për qasje në gjykatë, duke u mbështetur në praktikën e GJEDNJ-së, më konkretisht në rastin [Zubac kundër Kroacisë](#), përfshirë këtu dhe parimet dhe kriteret e zhvilluara nga GJEDNJ që ndërliohen me kufizimin *ratione valoris* për qasje në gjykata të shkallës më të lartë.

Gjykata vlerësoi se kufizimi i qasjes në Gjykatën Supreme për shkak të pragut *ratione valoris* ishte një kufizim legjitim, por duhej të shqyrtohej

zahteva je pokrenuo sudski postupak, u kome je tražio odgovarajuću naknadu štete i izgubljene dobiti, te naveo takođe i vrednost predmeta spora prilikom preciziranja tužbenog zahteva. Osnovni sud u Prištini i drugostepeno veće Privrednog suda, odbili su tužbu podnosioca zahteva u celosti, uključujući i preciziranu vrednost spora, dok je zahtev za reviziju koji je podnet Vrhovnom sudu, odbijen iz procesnih razloga, tačnije sa obrazloženjem da vrednost predmeta spora nije bila viša od praga od 3.000 evra u skladu sa odredbama stava 2. člana 211. (bez naslova) Zakona br. 03/L-006 o parničnom postupku, uprkos tome što iz spisa predmeta proizilazi da je podnosilac zahteva precizirao vrednost spora tokom prvostepenog parničnog postupka.

Navodi podnosioca zahteva

Podnosilac zahteva pred Sudom osporava rešenje [E. Rev. br. 1/2023] Vrhovnog suda od 17. januara 2023. godine, navodeći povredu prava zaštićenih članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima. U suštini, podnosilac zahteva je tvrdio da je odlukom Vrhovnog suda povređeno njegovo pravo na “*pristup sudu*” zagaranovano gore navedenim članovima Ustava i Evropske konvencije o ljudskim pravima, između ostalog, usled toga što je (i) uprkos činjenici da je vrednost spora utvrđena u sudskom postupku; (ii) Vrhovni sud odbio zahtev za reviziju upravo na osnovu vrednosti spora, bez obzira na to što je vrednost naznačena prilikom preciziranja tužbenog zahteva.

Ocena Suda

Sud je razradio načela prava na pristup sudu, oslanjajući se na praksu ESLJP-a, konkretnije na predmet [Zubac protiv Hrvatske](#), uključujući i načela i kriterijume razvijene od strane ESLJP-a, a koji se odnose na ograničenje *ratione valoris* za pristup sudovima višeg stepena.

Sud je ocenio da je ograničenje pristupa Vrhovnom sudu zbog praga *ratione valoris*

nëse ishte proporcional. Gjykata vlerësoi se vendimi i Gjykatës Supreme ishte karakterizuar me formalizëm të tepruar, kështu duke rezultuar në interpretim dhe zbatim të “izoluar” të ligjit. Për më tepër, Gjykata theksoi se ishte detyrë e Gjykatës Supreme të shqyrtonte dispozitat ligjore në tërësi dhe të merrte parasysh lidhjen e tyre me kërkesat e parashtrueseve të kërkesës. Gjykata sqaroi se detyrë primare e Gjykatës Supreme është që dispozitat relevante të LPK-së që ndërlidhen me bashkë-ndërgjyqësinë dhe përcaktimin e vlerës së objektit të kontestit, t’i shtjellojë dhe aplikojë në tërësinë e tyre dhe jo në mënyrë të izoluar, përkatësisht, që e njëjta aplikimin e nenit 211 (pa titull) të LPK-së në ndërlidhje me nenin 268 (pa titull) të LPK-së, nuk do të duhej ta bënte në anashkalim të plotë të nenit 32 (pa titull) të LPK-së, i cili saktëson përcaktimin e vlerës së objektit atëherë kur kërkesëpaditë përkatëse janë mbështetur në të njëjtën bazë faktike dhe juridike, pasi që aplikimi dhe/ose arsyetimi për mosaplikimin e tyre ishte vendimtar për palët apo parashtrueset e revizionit.

Përfundimi

Gjykata konstatoi se Aktvendimi i kontestuar i Gjykatës Supreme nuk është në përputhshmëri me paragrafin 1 të nenit 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës në ndërlidhje me paragrafin 1 të nenit 6 (E drejta për një proces të rregullt) të Konventës Evropiane për Drejtat e Njeriut në kontekst të garancive që ndërlidhen me të drejtën për qasje në gjykatë.

KI84/22, Parashtruese: *Slavica Đorđević*, Vlerësim i kushtetutshmërisë së Aktvendimit të Gjykatës Supreme, Rev. nr. 170/2021, të 19 tetorit 2021

Kufizimi i vendosur nga Gjykata Supreme për qasje në këtë gjykatë si rezultat i konstatimit të saj se revizioni i parashtruar nga parashtruesja e kërkesës ishte dorëzuar jashtë afatit, duke anashkuar të drejtën e parashtrueses për pranimin e vendimit të Gjykatës së Apelit në gjuhën e saj am-

bito legitimno ograničenje, ali se moralo razmotriti da li je bilo srazmerno. Sud je ocenio da je odluku Vrhovnog suda karakterisao prekomerni formalizam, što je rezultiralo “izolovanim” tumačenjem i primenom zakona. Pored toga, Sud je naglasio da je dužnost Vrhovnog suda da razmotri zakonske odredbe u celini i da uzme u obzir njihovu povezanost sa zahtevima podnosilaca zahteva. Sud je pojasnio da je primarna dužnost Vrhovnog suda da relevantne odredbe ZPP-a koje se odnose na suparnički postupak i utvrđivanje vrednosti predmeta spora, razradi i primeni u celini, a ne izolovano, odnosno da isti primenu člana 211. (bez naslova) ZPP-a u vezi sa članom 268. (bez naslova) ZPP-a ne bi trebalo da učini potpuno zanemarujući član 32. (bez naslova) ZPP-a, koji precizira određivanje vrednosti predmeta kada se relevantni tužbeni zahtevi zasnivaju na istom činjeničnom i pravnom osnovu, jer bi primena i/ili obrazloženje za njihovu neprimenu, bila odlučna za strane ili podnosioce revizije.

Zaključak

Sud je utvrdio da osporeno rešenje Vrhovnog suda nije u saglasnosti sa stavom 1. člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa stavom 1. člana 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima u kontekstu garancija koje se odnose na pravo na pristup sudu.

KI84/22, Podnositeljka: *Slavica Đorđević*, ocena ustavnosti rešenja Vrhovnog suda Rev. br. 170/2021 od 19. oktobra 2021. godine

Ograničenje koje je Vrhovni sud uveo za pristup ovom sudu kao rezultat njegovog nalaza da je revizija koju je uložila podnositeljka zahteva podneta van roka, zaobilazeći pravo podnositeljke zahteva da primi odluku Apelacionog suda na svom maternjem jeziku, uprkos činjenici da je na osnovu važećeg zakona

tare, përkundër faktit që bazuar në ligjin e aplikueshëm kjo ishte gjuha e zgjedhur në procedurë gjyqësore, ishte joproporcional dhe për pasojë, ka cenuar vetë thelbin e së drejtës për qasje në gjykatë.

- shkelje e të drejtave kushtetuese

Faktet

Rrethanat e rastit konkret ndërlidhen me kërkesën e parashtrueses së kërkesës që (i) në kuadër të procedurave gjyqësore të lirohej nga pagesa e taksës gjyqësore në shumën prej një mijë (1.000) euro, të paraparë për padinë e parashtruar, përmes së cilës kërkonte kompensim të dëmit; si dhe (ii) kishte propozim për caktimin e masës së sigurisë mbi pronën përkatëse kontestuese dhe lidhur me të cilën Gjykata Kushtetuese kishte nxjerrë Aktgjykimin KI86/18 në vitin 2021. Gjykata Themelore dhe ajo e Apelit, kishin refuzuar si të pabazuar kërkesën e parashtrueses për lirim nga pagimi i taksës gjyqësore dhe shpenzimet procedurale. Përgjatë këtyre procedurave, bazuar në nenin 96 (pa titull) të Ligjit nr. 03/L-006 për Procedurën Kontestimore, gjuha në procedurë ishte gjuha e parashtrueses së kërkesës, përkatësisht ajo serbe. Kërkesa e parashtrueses përkatëse për revizion në Gjykatën Supreme ishte refuzuar si e pasafatshme

Pretendimet e parashtrueseve të kërkesës

Parashtruesja e kërkesës pretendon se Aktvendimi [Rev. nr. 170/2021], i 19 tetorit 2021, i Gjykatës Supreme të Kosovës, shkel të drejtat e saj për një gjykim të drejtë dhe të paanshëm, të garantuar me nenin 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 (E drejta për proces të rregullt) të KEDNJ-së, në kontekst të qasjes në drejtësi. Kjo sepse, kërkesa për revizion në Gjykatën Supreme i) ishte dorëzuar brenda afateve të përcaktuara me ligjin e aplikueshëm nga momenti kur ishte pranuar në gjuhën serbe Aktvendimi përkatës i Gjykatës së Apelit; por jo (ii) brenda afateve të përcaktuara me ligjin e aplikueshëm nga momenti kur ishte pranuar në gjuhën shqipe Aktvendimi përkatës dhe të cilin parashtruesja e kërkesës kishte kërkuar ta pranohet në gjuhën e saj.

to bio jezik izabran u sudskom postupku, bilo je nesrazmerno i samim tim povredilo samu suštinu prava na pristup sudu.

- povreda ustavnih prava

Činjenice

Okolnosti konkretnog slučaja povezane su sa zahtevom podnositeljke zahteva (i) da se u okviru sudskih postupaka oslobodi plaćanja sudske takse u iznosu od hiljadu (1.000) evra, koja je predviđena za podnetu tužbu, a kojom je tražila naknadu štete; kao i (ii) da je postojao predlog za određivanje mere obezbeđenja na predmetnoj spornoj imovini, u vezi sa kojom je Ustavni sud, 2021. godine, doneo presudu KI86/18. Osnovni i Apelacioni sud su odbili kao neosnovan zahtev podnositeljke zahteva za oslobađanje od plaćanja sudske takse i troškova postupka. U svim ovim postupcima, na osnovu člana 96. (bez naslova) Zakona br. 03/L-006 o parničnom postupku, jezik u postupku je bio jezik podnositeljke zahteva, odnosno srpski jezik. Zahtev dotične podnositeljke za reviziju pred Vrhovnim sudom odbijen je kao neblagovremen.

Navodi podnosioca zahteva

Podnositeljka zahteva tvrdi da su rešenjem [Rev. br. 170/2021] Vrhovni sud Kosova od 19. oktobra 2021. godine, povredena njena prava na pravično i nepristrasno suđenje, zagarantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) EKLJP, u kontekstu pristupa pravdi. To stoga što je zahtev za reviziju pred Vrhovnim sudom i) podnet u rokovima predviđenim važećim zakonom od trenutka kada je relevantno rešenje Apelacionog suda primljeno na srpskom jeziku; ali ne (ii) u rokovima utvrđenim važećim zakonom od trenutka kada je relevantno rešenje primljeno na albanskom jeziku i za koje je podnositeljka zahteva tražila da primi na svom jeziku.

Vlerësimi i Gjykatës

Në vlerësimin e pretendimeve të parashtrueses së kërkesës, Gjykata, fillimisht shtjelloi parimet e praktikës së saj gjyqësore dhe të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut lidhur me të drejtën e qasjes në gjykatë, dhe më pas aplikoi të njëjtat në rrethanat e rastit konkret. Sipas sqarimeve të dhëna në Aktgjykim, përmes nenit 96 (pa titull) të Ligjit nr. 03/L-006 për Procedurën Kontestimore, përcaktohet e drejta themelore e palëve dhe pjesëmarrësve të tjerë në procedurë për të përdorur gjuhën e tyre amtare ose një gjuhë që ata e kuptojnë gjatë zhvillimit të procedurave para gjykatës, në rast se pala paraqet një kërkesë të tillë. Në rrethanat e rastit konkret, me kërkesën e palës, e tërë procedura gjyqësore ishte zhvilluar në gjuhën e zgjedhur të parashtrueses së kërkesës, me përjashtim të vendimmarrjes përfundimtare të Gjykatës së Apelit, përkundër faktit që bazuar në dispozitën e lartcekur, kjo gjykatë kishte detyrimin që palës të ia dorëzonte vendimin përkatës në gjuhën e zgjedhur në procedurë. Sipas sqarimeve të dhëna në Aktgjykim, kërkesa pasuese e parashtrueses për të pranuar vendimin përkatës në gjuhën e saj, kishte rezultuar në pasoja lidhur me afatet përkitazi me përdorimin e mjetit juridik në Gjykatën Supreme, fakt ky të cilin kjo e fundit kishte dështuar ta marrë parasysh në rrethanat e rastit, duke rezultuar në cenimin e së drejtës së saj për qasje në gjykatë.

Përfundimi

Gjykata konstatoi se ka pasur shkelje të paragrafit 1 të nenit 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës të Republikës së Kosovës, në ndërlidhje me paragrafin 1 të nenit 6 (E drejta për një proces të rregullt) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut; Rrjedhimisht, përmes vendimit të kontestuar, Gjykata Supreme ia mohoi të drejtën e “qasjes në gjykatë” në kuptim të paragrafit 1 të nenit 31 të Kushtetutës në lidhje me paragrafin 1 të nenit 6 të KEDNJ-së.

Ocena Suda

Prilikom ocene navoda podnositeljke zahteva, Sud je prvo razradio načela svoje sudske prakse i sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava u pogledu prava na pristup sudu, a zatim je primenio ista na okolnosti konkretnog slučaja. Prema pojašnjenjima datim u presudi, članom 96. (bez naslova) Zakona br. 03/L-006 o parničnom postupku je utvrđeno osnovno pravo stranaka i drugih učesnika u postupku da tokom postupka pred sudom koriste svoj maternji jezik ili jezik koji razumeju, u slučaju da stranka podnese takav zahtev. U okolnostima konkretnog slučaja, na zahtev stranke, ceo sudski postupak je vođen na jeziku koji je izabrala podnositeljka zahteva, sa izuzetkom konačne odluke Apelacionog suda, uprkos činjenici da je na osnovu gore navedene odluke, ovaj sud imao obavezu da predmetnu odluku dostavi stranci na jeziku koji je izabran u postupku. Prema pojašnjenjima datim u presudi, naknadni zahtev podnositeljke zahteva da primi relevantnu odluku na njenom jeziku, imao je posledice u vezi sa rokovima u pogledu korišćenja pravnog sredstva pred Vrhovnim sudom, činjenica koju ovaj poslednji nije uzeo u obzir u okolnostima slučaja, što je dovelo do povrede njenog prava na pristup sudu.

Zaključak

Sud je utvrdio da je došlo do povrede stava 1. člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo u vezi sa stavom 1. člana 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima. Shodno tome, Vrhovni sud je osporenim odlukom uskratio podnositeljki zahteva pravo na “pristup sudu” u smislu stava 1. člana 31. Ustava u vezi sa stavom 1. člana 6. EKLJP.

KI43/24, Parashtrues: *Merita Visoka, Eroll Visoka dhe Melinda Visoka*, Vlerësim i kushtetutshmërisë së Aktvendimit të Gjykatës Supreme të Republikës së Kosovës Rev. nr. 382/2023 të 17 tetorit 2023

Dështimi i gjykatave të shkallës më të ulët për të përcaktuar vlerën e kontestit në procedurë gjyqësore ka rezultuar në pamundësinë e parashtrueseve të kërkesës për të pasur qasje në Gjykatën Supreme, dhe si rezultat i një aplikimi tejet formalist të kufizimit *ratione valoris*, atyre iu është cenuar e drejta për qasje në gjykatë, si pjesë përbërëse e së drejtës për gjykim të drejtë dhe të paanshëm, të garantuar me nenin 31 të Kushtetutës në ndërlidhje me nenin 6 të KEDNJ-së.

- shkelje e të drejtave kushtetuese

Faktet

Rasti ndërlidhet me një kontest për vërtetim pronësie në prona të paluajtshme, në të cilën procedurë parashtruesit e kërkesës ishin në cilësinë e paditësve. Sipas sqarimeve të dhëna në Aktgjykim, (i) prona në fjalë ishte shpronësuar në vitin 1980, e cila më pas ishte regjistruar si pronë shoqërore në emër të Komunës së Podujevës; (ii) parashtruesit e kërkesës filluan procedurën ligjore, përmes së cilës kërkuan që të vërtetohej se ata janë pronarë të pronës së paluajtshme; dhe (iii) të njëjtit në kërkesëpadinë e tyre nuk e kishin specifikuar vlerën e kontestit në fjalë. Gjykata Themelore dhe Gjykata e Apelit refuzuan në tërësi padinë e parashtruesve të kërkesës, ndërsa kërkesa për revizion e parashtruar në Gjykatën Supreme u refuzua për arsye procedurale, përkatësisht arsyetimit që vlera e objektit të kontestit nuk e kalon pragun prej 3.000 euro sipas përcaktimeve të paragrafit 3 të nenit 211 (pa titull) të Ligjit për Procedurën Kontestimore, përkundër faktit që e njëjta nuk ishte e përcaktuar në procedurat paraprake.

Pretendimet e parashtruesit të kërkesës

Parashtruesit e kërkesës, para Gjykatës, kontestojnë Aktvendimin e lartcekur të Gjykatës Supreme, duke pretenduar shkelje të të drejtave të mbrojtura me nenin 3 [Barazia para Ligjit] dhe nenin 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të

KI43/24, Podnosilac: *Merita Visoka, Eroll Visoka i Melinda Visoka*, ocena ustavnosti rešenja Rev. br. 382/2023 od 17. oktobra 2023. godine Vrhovnog suda Republike Kosovo

Propust nižestepenih sudova da utvrde vrednost spora u sudskom postupku rezultiralo je nemogućnošću podnosilaca zahteva da imaju pristup Vrhovnom sudu i kao rezultat veoma formalističke primene ograničenja *ratione valoris*, povređeno im je pravo na pristup sudu, kao sastavni deo prava na pravično i nepristrasno suđenje, zagarantovanog članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP.

- povreda ustavnih prava

Činjenice

Slučaj se odnosi na spor za utvrđenje svojine na nepokretnoj imovini, u kom postupku su podnosioci zahteva bili u svojstvu tužilaca. Prema pojašnjenjima datim u presudi, (i) predmetna imovina je eksproprisana 1980. godine, a nakon toga upisana kao društvena svojina na ime Opštine Podujevo; (ii) podnosioci zahteva su pokrenuli pravni postupak u kome su tražili da se utvrdi da su oni vlasnici nepokretnosti; i (iii) isti u svom tužbenom zahtevu nisu precizirali vrednost predmetnog spora. Osnovni i Apelacioni sud su odbili u celosti tužbu podnosilaca zahteva, dok je zahtev za reviziju koji je podnet Vrhovnom sudu odbijen iz proceduralnih razloga, odnosno sa obrazloženjem da vrednost predmeta spora na prelazi prag od 3.000 evra prema odredbama stava 3. člana 211. (bez naslova) Zakona o parničnom postupku, uprkos činjenici da ista nije bila propisana u prethodnim postupcima.

Navodi podnosioca zahteva

Podnosioci zahteva pred Sudom osporavaju gore navedeno rešenje Vrhovnog suda, navodeći povredu prava zaštićenih članom 3. [Jednakost pred zakonom] i članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje)

Paanshëm] të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 (E drejta për një proces të rregullt) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut. Në thelb, parashtruesit e kërkesës pretendojnë se përmes vendimit të Gjykatës Supreme është cenuar e drejta e tyre për „qasje në gjykatë“ e garantuar me nenet e lartcekura të Kushtetutës dhe Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, ndër të tjera sepse (i) gjykatat nuk e përcaktuan vlerën e objektit të kontestit sipas detyrës zyrtare përkundër detyrimit specifik që rrjedh nga Ligji për Procedurën Kontestimore; ndërsa (ii) Gjykata Supreme kishte refuzuar kërkesën për revizion pikërisht në bazë të vlerës së kontestit, pavarësisht dështimit të gjykatave më të ulëta për të përcaktuar këtë vlerë.

Vlerësimi i Gjykatës

Gjykata elaboroi parimet e së drejtës për qasje në gjykatë, duke u mbështetur në praktikën e GJEDNJ-së, më konkretisht në rastin [Zubac kundër Kroacisë](#), [Zubac kundër Kroacisë](#), të cilat Gjykata Kushtetuese i ka aplikuar edhe në rastin para saj, përkatësisht, [KI199/22](#), parashtrues P.T.P. “Arta XH”, që ndërlidhen me kufizimin *ratione valoris* për qasje në Gjykatën Supreme. Aktgjykimi, fillimisht thekson se nuk është kontestuese kompetenca e Gjykatës Supreme e përcaktuar me ligj, që para vlerësimit të revizionit në merito, të shqyrtojë lejueshmërinë e revizionit në kuptim të pragut *ratione valoris* bazuar në paragrafin 3 të nenit 211 të Ligjit për Procedurën Kontestimore. Përveç kësaj, në zbatimin e kritereve të lartcekura në rrethanat e rastit konkret, në Aktgjykim gjithashtu theksohet se, duke marrë parasysh vetë thelbin e juridiksionit dhe kompetencës së Gjykatës Supreme për të gjykuar për çështjet e ligjshmërisë së vendimeve të marra nga gjykatat e shkallës më të ulët, si autoriteti më i lartë gjyqësor, pragu *ratione valoris* është (i) i përcaktuar me ligj; dhe (ii) ndjek një qëllim legjitim, i cili shërben për të mbështetur sundimin e ligjit dhe administrimin e mirëfilltë të drejtësisë. Megjithatë, në vlerësimin e asaj nëse, në rrethanat e rastit konkret, vlerësimi i pragut *ratione valoris* ishte proporcional me qëllimin legjitim, Gjykata, konsideroi se përfundimi i Gjykatës Supreme, bazuar në praktikën gjyqësore të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, si dhe të praktikës së saj gjyqësore, cilësohet si “for-

Evropske konvencije o ljudskim pravima. U suštini, podnosioci zahteva tvrde da je odlukom Vrhovnog suda povređeno njihovo pravo na “pristup sudu” koje je zagarantovano gore navedenim članovima Ustava i Evropske konvencije o ljudskim pravima, između ostalog, zbog toga što (i) sudovi nisu utvrdili vrednost predmeta spora po službenoj dužnosti uprkos konkretnoj obavezi koja proističe iz Zakona o parničnom postupku, dok je (ii) Vrhovni sud odbio zahtev za reviziju upravo na osnovu vrednosti spora, uprkos propustu nižestepenih sudova da utvrde ovu vrednost.

Ocena Suda

Sud je razradio načela prava na pristup sudu, oslanjajući se na praksu ESLJP-a, konkretnije na predmet [Zubac protiv Hrvatske](#), koja je Ustavni sud primenio i na slučaj koji je imao pred sobom, odnosno slučaj [KI199/22](#), podnosilac P.T.P. “Arta XH”, a koja se odnose na ograničenje *ratione valoris* za pristup Vrhovnom sudu. U presudi se prvo ističe da nije sporna nadležnost Vrhovnog suda, utvrđena zakonom, da pre ocene revizije u meritumu, razmotri dozvoljenost revizije u smislu praga *ratione valoris*, na osnovu stava 3. člana 211. Zakona o parničnom postupku. Pored toga, prilikom primene gore navedenih kriterijuma na okolnosti konkretnog slučaja, u presudi se takođe ističe da uzimajući u obzir samu suštinu jurisdikcije i nadležnosti Vrhovnog suda da, kao najviša sudska vlast, sudi o pitanjima zakonitosti odluka donetih od strane sudova nižeg stepena, prag *ratione valoris* (i) propisan zakonom; i (ii) teži legitimnom cilju, koji služi podržavanju vladavine prava i valjanom sprovođenju pravde. Međutim, prilikom ocene da li je u okolnostima konkretnog slučaja, ocena praga *ratione valoris* srazmerna legitimnom cilju, Sud je smatrao da se zaključak Vrhovnog suda, zasnovano na sudskoj praksi Evropskog suda za ljudska prava, kao i njegovoj sudskoj praksi, kvalifikuje kao “*preterani formalizam*” u tumačenju i primeni zakona u kontekstu pristupa sudu, između ostalog, zato što je obaveza Vrhovnog suda da tumači i primenjuje odredbe Zakona o parničnom

malizëm i tepruar” në interpretimin dhe zbatimin e ligjit në kontekstin e qasjes në gjykatë, ndër të tjera, sepse është detyrim i Gjykatës Supreme të interpretojë dhe zbatojë dispozitat e Ligjit për Procedurën Kontestimore në tërësinë e tyre dhe se refuzimi i revizionit me argumentin që nuk kalohet vlera e objektit të kontestit në rrethana në të cilat kjo vlerë nuk ishte përcaktuar nga gjykatat më të ulëta përkundër detyrimeve që burojnë nga ligji i aplikueshëm, ka rezultuar në cenimin e së drejtës së parashtruesve për qasje në drejtësi, përkatësisht të drejtës për të përdorur në mënyrë efektive mjetin juridik të kërkesës për revizion sipas dispozitave të Ligjit për Procedurën Kontestimore.

Përfundimi

Gjykata konstatoi se ka pasur shkelje të paragrafit 1 të nenit 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës së Republikës së Kosovës në lidhje me paragrafin 1 të nenit 6 (E drejta për një proces të rregullt) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut;

Gjykata theksoi gjithashtu faktin se konstatimi i saj për shkeljen e paragrafit 1 të nenit 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës në lidhje me paragrafin 1 të nenit 6 (E drejta për një proces të rregullt) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, i referohet vetëm rrethanave specifike të këtij rasti, vlerësimi i të cilave duhet të bëhet rast pas rasti, dhe i referohet vetëm të drejtës për qasje në gjykatë, respektivisht në Gjykatën Supreme, dhe në asnjë mënyrë nuk paragjykon rezultatin e meritave të rastit.

KI49/23, Parashtrues: *Shaban Dulahu dhe të tjerët*, Vlerësim i kushtetutshmërisë së Aktgjykimit [ARJ-UZVP.nr.109/2022] të Gjykatës Supreme, të 20 tetorit 2022

Pamundësia për të adresuar objektin e kërkesëpadsë dhe pretendimet thelbësore të ngritura nga parashtruesit e kërkesës nëpërmjet parashtrësive/mjeteve juridike, respektivisht nga ana e gjykatave të rregullta, dhe mosriparimi i shkeljes së kësaj të drejte nga gjykata e shkallës më të lartë përbën një të metë procedurale, e cila si rrjedhojë cenon vetë thelbin e së drejtës së parashtruesve të

postupku u njohovoj celini, te da odbijanje revizije sa argumentom da ne prelazi vrednost predmeta spora u okolnostima kada tu vrednost nisu utvrdili nižestepeni sudovi, uprkos obavezama koje proizilaze iz primenljivog zakona, rezultiralo je narušavanjem prava podnosilaca zahteva na pristup pravdi, odnosno prava na korišćenje delotvornog pravnog sredstva-zahteva za reviziju u skladu sa odredbama Zakona o parničnom postupku.

Zaključak

Sud je utvrdio da je došlo do povrede stava 1. člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo u vezi sa stavom 1. člana 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Sud je takođe istakao činjenicu da se njegovo utvrđenje o povredi stava 1. člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa stavom 1. člana 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima, odnosi samo na konkretne okolnosti ovog slučaja, čija ocena se mora vršiti od slučaja do slučaja i da se odnosi samo na pravo na pristup sudu, odnosno Vrhovnom sudu, te da ni na koji način ne prejudicira rezultat merituma slučaja.

KI49/23, Podnosilac: *Shaban Dulahu i drugi*, ocena ustavnosti presude [ARJ-UZVP. br. 109/2022] Vrhovnog suda od 20. oktobra 2022. godine

Nemogućnost da se reši predmet tužbenog zahteva i suštinski navodi koje su podnosioci zahteva pokrenuli putem podnesaka/pravnih sredstava, odnosno od strane redovnih sudova i propust da se otkloni povreda ovog prava od strane višeg suda predstavlja proceduralni nedostatak, čime se posledično krši sama suština prava podnosilaca zahteva da dobiju meritorni odgovor u vezi sa svojim slučajem.

- povreda ustavnih prava

kërkesës për të marrë një përgjigje meritore në lidhje me çështjen e tyre.

- shkelje e të drejtave kushtetuese

Faktet

Rrethanat e rastit konkret ndërlidhen me ankesën që parashtruesi i kërkesës Shaban Dulahu, e kishte paraqitur në Këshillin e Pavarur Mbikëqyrës për Shërbimin Civil të Kosovës (në tekstin e mëtejme: KPMK), lidhur me ndryshimin dhe plotësimin e Rregullores mbi organizimin e brendshëm të administratës qendrore të Universitetit të Prishtinës të modeleve të sistematizimit për fakultete, si dhe Rregullores lidhur me të ardhurat personale në Universitetin e Prishtinës (në tekstin e mëtejme: UP). KPMK-ja e refuzoi të pabazuar ankesën e parashtruesit të kërkesës. Më pas, ky i fundit parashtroj padi kundër vendimit të KPMK-së në Gjykatën Themelore, e cila iu refuzua gjithashtu si e pabazuar.

Vendimi i Gjykatës Themelore u vërtetua edhe nga Gjykata e Apelit, e cila refuzoi si të pabazuar ankesën e parashtruesit të kërkesës Shaban Dulahu. Ndërkohë, parashtruesit e kërkesës Shaban Dulahu, Suzana Gusija, Mustafë Zhinipotoku dhe Tasim Vehapi paraqitën padi kundër UP-së në emër të kompensimit të pagave për punën shtesë pas orarit të rregullt dhe në komisione, duke filluar nga viti 2006 deri më 1 tetor 2012. Gjykata Themelore në Prishtinë - Departamenti i Përgjithshëm e aprovoi kërkesëpadinë e parashtruesve të kërkesës dhe detyroi palën e paditur, UP "Hasan Prishtina", që parashtruesve të kërkesës t'ua paguajë kompensimin e pagave për punën shtesë pas orarit të rregullt dhe në komisione për periudhën e lartcekur.

Çinjenice

Okolnosti konkretnog slučaja povezane su sa žalbom koju je podnosilac zahteva, Shaban Dulahu, podneo Nezavisnom nadzornom odboru za civilnu službu Kosova (u daljem tekstu: NNOK) u vezi sa izmenom i dopunom Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji centralne uprave Univerziteta u Prištini, modela sistematizacije za fakultete, kao i Pravilnika o ličnim dohocima na Univerzitetu u Prištini (u daljem tekstu: UP). NNOK je odbio kao neosnovanu žalbu podnosioca zahteva. Nakon toga, podnosilac zahteva je podneo Osnovnom sudu tužbu protiv odluke NNOK-a, koja je takođe odbijena kao neosnovana.

Odluku Osnovnog suda potvrdio je i Apelacioni sud, koji je odbio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva Shabana Dulahua. U međuvremenu, podnosioci zahteva, Shaban Dulahu, Suzana Gusija, Mustafë Zhinipotoku i Tasim Vehapi, podneli su tužbu protiv UP-a na ime naknade plata za prekovremeni rad i rad u komisijama, počev od 2006. godine do 1. oktobra 2012. godine. Osnovni sud u Prištini - Opšte odeljenje je usvojio tužbeni zahtev podnosilaca zahteva i obavezao tuženu stranu, UP "Hasan Prishtina", da podnosiocima zahteva isplati naknadu plata za prekovremeni rad i rad u komisijama za gore navedeni period.

Pretendimet e parashtruesit të kërkesës

Parashtruesi i kërkesës pretendon se përmes Aktgjykimit të kontestuar të Gjykatës Supreme të Kosovës, u është cenuar e drejta e tyre e garantuar me nenin 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës, si rezultat i vlerësimit të kërkesëpadisë së tyre për kompensim për punë shtesë pas orarit, si çështje e gjykuar *res iudicata*. Parashtruesit e kërkesës theksuan se, ekzistojnë dallime ndërmjet padisë së mëhershme të parashtruesit të kërkesës Shaban Dulahu dhe kërkesëpadisë së tyre përkitazi me objektin e kontestit, palët dhe identitetin e tyre, dhe se faktet e çështjes po ashtu nuk janë të njëjta.

Vlerësimi i Gjykatës

Së pari, Gjykata vërejti se parashtruesit e kërkesës, në kërkesën e tyre për rishqyrtim të jashtëzakonshëm të vendimit gjyqësor në Gjykatën Supreme - në substancë dhe shprehimisht - kanë theksuar se, padia e tyre ka të bëjë me kompensim për punë jashtë orarit. Ndërsa, kërkesa e mëhershme e parashtruesit të kërkesës Shaban Dulahu kishte të bënte me ndryshimin e Rregullores mbi organizimin e brendshëm të administratës qendrore të UP-së dhe Rregullores lidhur me të ardhurat personale në UP. Në kontekst të rrethanave të rastit konkret, Gjykata vlerësoi se në rastin e parashtruesve të kërkesës kemi të bëjmë me një “kontest të vërtetë dhe serioz”, në mes të parashtruesve të kërkesës, si paditës dhe punëdhënësit të tyre UP si palë e paditur, e cila pretendohet se ka një detyrim ligjor (obligim monetar) për të përmbushur ndaj parashtruesve të kërkesës për kompensim për punën jashtë orarit. Gjykata në vazhdim vlerësoi nëse Gjykata Supreme me rastin e refuzimit si të pabazuar të kërkesës për rishqyrtim të jashtëzakonshëm të vendimit gjyqësor, ua ka mohuar parashtruesve të kërkesës të drejtën për “*qasje në gjykatë*” përkatësisht zgjidhjen meritore të rastit të tyre. Gjykata vlerësoi se, në procedurën administrative që u zhvillua në departamentet administrative përkatëse të Gjykatës Themelore, Gjykatës së Apelit dhe Gjykatës Supreme (i) nuk u shqyrtua kërkesëpadia shprehimore e parashtruesve të kërkesës për kompensim nga UP-ja për punën shtesë pas orarit të punës; por (ii) në vend të saj,

Navodi podnosioca zahteva

Podnosioci zahteva navode da je osporenom presudom Vrhovnog suda Kosova povređeno njihovo pravo zagaranovano članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava, usled toga što je njihov tužbeni zahtev za naknadu za prekovremeni rad ocenjen kao presuđena stvar *res iudicata*. Podnosioci zahteva su istakli da postoje razlike između prethodne tužbe podnosioca zahteva Shabana Dulahua i njihovog tužbenog zahteva, koje se tiču predmeta spora, stanaka i njihovog identiteta, a takođe ni činjenice u predmetu nisu iste.

Ocena Suda

Sud je prvo primetio da su podnosioci zahteva u svom zahtevu za vanredno preispitivanje sudske odluke pred Vrhovnim sudom - u suštini i izričito - naveli da se njihova tužba odnosi na naknadu za prekovremeni rad, dok se prethodni zahtev podnosioca zahteva Shabana Dulahua odnosio na izmenu Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji centralne uprave UP-a i Pravilnika o ličnim dohocima na UP-u. U kontekstu okolnosti konkretnog slučaja, Sud je ocenio da se u slučaju podnosilaca zahteva radi o “stvarnom i ozbiljnom sporu” između podnosilaca zahteva, kao tužilaca, i njihovog poslodavca UP-a, kao tužene strane, koja navodno ima zakonsku obavezu (novčanu obavezu) koju treba da izvrši prema podnosiocima zahteva za naknadu za prekovremeni rad. Sud je u nastavku ocenio da li je Vrhovni sud, kada je odbio kao neosnovan njihov zahtev za vanredno preispitivanje sudske odluke, uskratio podnosiocima zahteva pravo na “pristup sudu” odnosno na meritorno rešavanje njihovog slučaja. Sud je ocenio da u upravnom postupku koji je sproveden u nadležnim upravnim odeljenjima Osnovnog suda, Apelacionog suda i Vrhovnog suda (i) nije razmotren izričit tužbeni zahtev podnosilaca zahteva za naknadu od strane UP-a za prekovremeni rad; već je (ii) umesto njega, razmotren prethodni tužbeni zahtev podnosioca zahteva, Shabana Dulahua, u vezi

shqyrtuan kërkesëpadinë e mëhershme të parashtruesit të kërkesës Shaban Dulahu lidhur me ndryshimin dhe plotësimin e Rregullores mbi organizimin e brendshëm të administratës qendrore të UP-së dhe Rregullores lidhur me të ardhurat personale në UP, të cilën e konsideruan si çështje të gjykuar *res iudicata*. Gjykata vlerësoi se, qasja e gjykatave të rregullta përfshirë Gjykatën Supreme, të cilat fare nuk shqyrtuan objektin e kërkesëpadisë lidhur me kompensim për punën shtesë pas orarit, është e papajtueshme me të drejtën e parashtruesve të kërkesës për qasje në gjykatë, sepse u pamundëson këtyre të fundit shqyrtimin në merita të rastit të tyre përkundër faktit se bëhet fjalë për një kontest “*të vërtetë dhe serioz*”.

Përfundimi

Gjykata konstaton se Aktgjykimi i kontestuar [ARJ-UZVP. nr. 109/2022] i Gjykatës Supreme i 20 tetorit 2022, shkel të drejtat kushtetuese të parashtruesit të kërkesës të garantuara me nenin 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 (1) (E drejta për një proces të rregullt) të KEDNJ-së.

KI118/23, Parashtrues: *Shehide Muhadri*, Vlerësim i kushtetutshmërisë së Aktgjykimit [Ac.nr.530/2016] të 30 marsit 2023, të Gjykatës së Apelit të Republikës së Kosovës

Gjykata e Apelit kishte adresuar pretendimet thelbësore të parashtrueses së kërkesës, duke iu përgjigjur konkretisht çështjes që ndërlidhej me konsistencën në vendimmarrje për çështjet e fitimit të pronësisë me mirëbesim nëpërmjet parashkrimit fitues dhe kishte dhënë arsyetim të mjaftueshëm se përse rastet të cilave iu ishte referuar parashtruesja e kërkesës në procedurë të rregullt para Gjykatës së Apelit, nuk përbënin praktikë gjyqësore dhe burim të së drejtës në lidhje me mënyrën e fitimit të pronësisë me parashkrim fitues.

- nuk ka shkelje të drejtave kushtetuese

Faktet

Rrethanat e rastit konkret ndërlidhen me pretendimet e parashtrueses së kërkesës përkritazi

sa izmenom i dopunom Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji centralne uprave UP-a i Pravilnika o ličnim dohocima u UP-u, koji su smatrali presuđenom stvari *res iudicata*. Sud je ocenio da je pristup redovnih sudova, uključujući i Vrhovni sud, koji nisu ni razmotrili predmet tužbenog zahteva u pogledu naknade za prekovremeni rad, nespojiv sa pravom podnosioca zahteva na pristup sudu, jer im onemogućava meritorno razmatranje njihovog predmeta uprkos činjenici da se radi o “stvarnom i ozbiljnom” sporu.

Zaključak

Sud je utvrdio da su osporenim presudom [ARJ-UZVP. br. 109/2022] Vrhovnog suda od 20. oktobra 2022. godine, povređena ustavna prava podnosioca zahteva koja su garantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6 (1) (Pravo na pravično suđenje) EKLJP.

KI118/23, Podnosilac: *Shehide Muhadri*, ocena ustavnosti presude [Ac. br. 530/2016] od 30. marta 2023. godine Apelacionog suda Republike Kosovo

Apelacioni sud je sagledao suštinske navode podnositeljke zahteva, odgovorivši konkretno na pitanje koje se odnosilo na doslednost u odlučivanju o pitanjima sticanja svojine saveznom državinom na osnovu održaja i pružio dovoljno obrazloženje o tome zašto predmeti na koje se pozvala podnositeljka zahteva u redovnom postupku pred Apelacionim sudom, ne predstavljaju sudske praksu i izvor prava u vezi sa načinom sticanja svojine održajem.

- nema povrede ustavnih prava

Činjenice

Okolnosti konkretnog slučaja povezane su sa navodima podnositeljke zahteva koji se

me të drejtën e fitimit të pronësisë me parashkrim fitues. Gjykata për të njëjtën çështje kishte pranuar më parë edhe dy (2) kërkesa nga parashtruesja e kërkesës, respektivisht kërkesat KI145/18 dhe KI49/20. Në kërkesën e parë, përkatësisht KI145/18, Gjykata konstatoi shkelje të nenit 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës, në lidhje me nenin 6 (E drejta për një proces të rregullt) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, për shkak të mungesës së arsytimit të vendimit gjyqësor nga Gjykata e Apelit. Pas vendimmarrjes së Gjykatës, Gjykata e Apelit, në procedurë të rivendosjes, kishte nxjerrë Aktgjykim të ri, i cili, sërish u kontestua në Gjykatën Kushtetuese, përmes kërkesës KI49/20. Gjykata konstatoi përsëri shkelje të nenit 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës, në lidhje me nenin 6 (E drejta për një proces të rregullt) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, për mungesë të arsytimit të vendimit gjyqësor nga Gjykata e Apelit. Sipas sqarimeve të dhëna në Aktgjykim, më 30 mars 2023, bazuar në rekomandimet e Gjykatës, Gjykata e Apelit nxori aktgjykim të ri, duke konfirmuar vendimet e mëparshme të Gjykatës Themelore, ndër të tjera, me arsytimin se “*pronësia në prona shoqërore nuk mund të fitohet me parashkrim fitues*” dhe arsytimin e saj, kësaj radhe, e kishte bazuar edhe në mendim juridik të lëshuar nga Gjykata Supreme, e cila kishte sqaruar se si duhej të vendosin gjykatat e instancës më të ulët për raste me rrethana të ngjashme faktike dhe juridike.

Pretendimet e parashtruesit të kërkesës

Parashtruesja e kërkesës kontestoi Aktgjykimin [Ac. nr. 530/2016] e 30 marsit 2023 të Gjykatës së Apelit, duke pretenduar shkeljen e të drejtave të garantuara me nenin 24 [Barazia para Ligjit] dhe nenin 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës, si dhe me paragrafin 1 të nenit 6 (E drejta për një proces të rregullt) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut. Me saktësisht parashtruesja e kërkesës pretendoi se Aktgjykimi i kontestuar i Gjykatës së Apelit, sërish kishte shkelur të drejtat e saj të garantuara me nenin e sipërcekura, ndër të tjera, sepse Gjykata e Apelit përsëri nuk kishte marrë parasysh gjetjet e Gjykatës në Aktgjykimin e saj, në rastin KI49/20.

odnose na pravo na sticanje prava svojine održajem. Sud je ranije po istom pitanju primio i druga dva (2) zahteva od podnositeljke zahteva, odnosno zahteve KI145/18 i KI49/20. U prvom zahtevu, odnosno zahtevu KI145/18, Sud je utvrdio povredu člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima, zbog izostanka obrazloženja sudske odluke od strane Apelacionog suda. Nakon što je Sud doneo odluku, Apelacioni sud je u postupku ponovljenog odlučivanja, doneo novu presudu, koja je ponovo, zahtevom KI49/20, osporena pred Ustavnim sudom. Sud je ponovo utvrdio povredu člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima, zbog izostanka obrazloženja sudske odluke od strane Apelacionog suda. Prema pojašnjenjima koja su data u presudi, dana 30. marta 2023. godine, na osnovu preporuka Suda, Apelacioni sud je doneo novu presudu, potvrdivši prethodne odluke Osnovnog suda, sa obrazloženjem, između ostalog, da se “*svojina na društvenoj imovini ne može steći održajem*”, a svoje obrazloženje je, ovog puta, zasnovao i na Pravnom mišljenju koje je doneo Vrhovni sud, koji je objasnio kako niže-stepeni sudovi treba da odlučuju o predmetima sa sličnim činjeničnim i pravnim okolnostima.

Navodi podnosioca zahteva

Podnositeljka zahteva je osporila presudu [Ac. br. 530/2016] Apelacionog suda od 30. marta 2023. godine, navodeći povredu prava zagarantovanih članom 24. [Jednakost pred zakonom] i članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava, kao i stavom 1. člana 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima. Tačnije, podnositeljka zahteva je navela da su osporenom presudom Apelacionog suda ponovo povređena njena prava zagarantovana gore navedenim članovima, između ostalog, iz razloga što Apelacioni sud ponovo nije uzeo u obzir nalaze Suda u njegovoj presudi u slučaju KI49/20.

Vlerësimi i Gjykatës

Në vlerësimin e pretendimeve të parashtrueses së kërkesës, Gjykata fillimisht (i) shtjelloi parimet e përgjithshme të praktikës së saj gjyqësore dhe asaj të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, përkritazi me të drejtën për një vendim të arsyetuar gjyqësor, të garantuar me nenin 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës, në lidhje me nenin 6 (E drejta për një proces të rregullt) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut; dhe më pas (ii) i aplikoi të njëjtat në rrethanat e rastit konkret.

Sipas sqarimeve të dhëna në Aktgjykim, Gjykata konsideroi se Gjykata e Apelit, nëpërmjet Aktgjykimit [Ac. nr. 530/2016] të 30 marsit 2023, (i) kishte adresuar pretendimet thelbësore të parashtrueses së kërkesës, duke iu përgjigjur konkretisht çështjes që ndërlidhej me konsistencën në vendimmarrje për çështjet e fitimit të pronësisë me mirëbesim nëpërmjet parashkrimit fitues; dhe (ii) kishte dhënë arsyetim të mjaftueshëm, gjithëpërfshirës dhe konkret përkritazi me pretendimet e ngritura. Për pasojë, Gjykata konkludoi se Gjykata e Apelit në Aktgjykimin [Ac. nr. 530/2016] të 30 marsit 2023, (i) ka dhënë bazën juridike dhe ka shpjeguar me qartësi se përse në rastin e parashtrueses së kërkesës nuk mund të pritej një rezultat ndryshe në lidhje me të drejtën e fitimit të pronësisë me parashkrim fitues; dhe (ii) se përse rastet të cilave iu ishte referuar parashtruesja e kërkesës në procedurë të rregullt para Gjykatës së Apelit, nuk përbënin praktikë gjyqësore dhe burim të së drejtës në lidhje me mënyrën e fitimit të pronësisë me parashkrim fitues.

Përfundimi

Gjykata konstatoi se Aktgjykimi [Ac. nr. 530/2016] i 30 marsit 2023 i Gjykatës së Apelit, nuk është në kundërshtim me nenin 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës, në lidhje me nenin 6 (E drejta për një proces të rregullt) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut.

KI36/23, Parashtrues: “DONA-IMPEX” Sh.p.k., Vlerësim i kushtetutshmërisë së Aktgjykimit [E.

Ocena Suda

Prilikom ocene navoda podnositeljke zahteva, Sud je najpre (i) izložio opšta načela svoje sudske prakse i sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava koja se odnose na pravo na obrazloženu sudsku odluku, zagarantovano članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima; da bi potom (ii) primenio ista na okolnosti konkretnog slučaja.

Prema objašnjenjima koja su data u presudi, Sud je smatrao da je Apelacioni sud, presudom [Ac. br. 530/2016] od 30. marta 2023. godine, (i) sagledao suštinske navode podnositeljke zahteva, odgovorivši konkretno na pitanje koje se odnosi na doslednost u odlučivanju o pitanjima sticanja svojine savesnom državinom na osnovu održaja; i (ii) pružio dovoljno, sveobuhvatno i konkretno obrazloženje u vezi sa iznetim navodima. Kao rezultat toga, Sud je zaključio da je Apelacioni sud u presudi [Ac. br. 530/2016] od 30. marta 2023. godine, (i) pružio pravni osnov i jasno objasnio zašto se u slučaju podnositeljke zahteva nije mogao očekivati drugačiji rezultat u vezi sa sticanjem prava svojine održajem; i (ii) zašto predmeti na koje se pozvala podnositeljka zahteva u redovnom postupku pred Apelacionim sudom, ne predstavljaju sudsku praksu i izvor prava u vezi sa načinom sticanja svojine održajem.

Zaključak

Sud je utvrdio da presuda [Ac. br. 530/2016] Apelacionog suda od 30. marta 2023. godine nije u suprotnosti sa članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima.

KI36/23, Podnosilac: “DONA-IMPEX” D.o.o., ocena ustavnosti presude [E. Rev. br.

Rev. nr. 45/2021] të 10 nëntorit 2022 të Gjykatës Supreme të Kosovës

Pjesa e arsytimit të Aktgjykimit të kontestuar, e cila rezulton të jetë në kundërshtim me vet dispozitivin, nuk rezulton të jetë çështje thjesht teknike, por reflekton mungesë të vendimit të arsytuar gjyqësor në kundërshtim me garancitë procedurale ndërlidhur me të drejtën për gjykim të drejtë dhe të paanshëm të garantuar me nenin 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 (E drejta për një proces të rregullt) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut.

- shkelje e të drejtave kushtetuese

Faktet

Rrethanat e rastit konkret ndërlidhen me një kontratë mbi qiranë të lidhur më 6 prill 2005, në mes të parashtruesit të kërkesës dhe Ndërmarrjes Publike Banësore, për shfrytëzimin e një lokali, të cilin raport kontraktual nga shkresat e lëndës rezulton se palët e kanë vazhduar me kontratat e 7 marsit 2006, 27 gushtit 2007, 15 shtatorit 2009, dhe në mënyrë të heshtur deri më 7 mars 2014. Më pas, Ndërmarrja Publike Banësore parashtrroi padi në Gjykatën Komunale kundër parashtruesit të kërkesës, për pagesë borxhi nga baza e kontratës mbi qiranë e lokalit afarist për periudhën kontestuese, përkatësisht 2005-2014. Pasi që Gjykata Komunale në Prishtinë ishte shpallur jokompetente për të vendosur lidhur me rastin, lënda ishte transferuar në Gjykatën Themelore në Prishtinë dhe kjo e fundit, kishte miratuar në tërësi kërkesëpadinë e Ndërmarrjes Publike Banësore, duke e obliguar parashtruesin që të paguajë borxhin e përgjithshëm në emër të qirasë në shumën prej 33.766,01 euro. Pas ankesës së parashtruesit në Gjykatën e Apelit, kjo e fundit kishte miratuar ankesën dhe çështjen e kishte kthyer në rivendosje, procedurë kjo që sërish kishte rezultuar në miratimin e kërkesëpadisë së Ndërmarrjes Publike Banësore. Vendimi i Gjykatës Themelore në Prishtinë ishte vërtetuar më pas nga Gjykata e Apelit, ndërsa Gjykata Supreme ndonëse refuzoi si të pabazuar revizionin e paraqitur nga parashtruesi i kërkesës, në arsytimit të aktgjykimit të saj, megjithatë kishte theksuar që vendimi i shkallës së dytë, përkatësisht ai

45/2021] od 10. novembra 2022. godine Vrhovnog suda Kosova

Za deo obrazloženja osporene presude za koji rezultira da je u suprotnosti sa samom izrekom, ne ispostavlja se da predstavlja čisto tehničko pitanje, već da odražava nepostojanje obrazložene sudske odluke u suprotnosti sa procesnim garancijama koje se odnose na pravo na pravično i nepristrasno suđenje za-garantovano članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima.

- povreda ustavnih prava

Činjenice

Okolnosti konkretnog slučaja odnose se na ugovor o zakupu koji je, dana 6. aprila 2005. godine, zaključen između podnosioca zahteva i Javnog stambenog preduzeća o korišćenju poslovnog prostora, za koji ugovorni odnos se iz spisa predmeta ispostavlja da su ga stranke proizvođačeve ugovorima od 7. marta 2006, 27. avgusta 2007, 15. septembra 2009. godine i prećutno do 7. marta 2014. godine. Nakon toga, Javno stambeno preduzeće je podnelo tužbu Opštinskom sudu protiv podnosioca zahteva za isplatu dugovanja po osnovu ugovora o zakupu poslovnog prostora za sporni period, odnosno period 2005-2014. godine. Nakon što se Opštinski sud u Prištini oglasio nenadležnim za odlučivanje o ovoj stvari, predmet je ustupljen Osnovnom sudu u Prištini, koji je usvojio u celosti tužbeni zahtev Javnog stambenog preduzeća i obavezao podnosioca zahteva da na ime zakupnine isplati celokupan dug u iznosu od 33.766,01 evra. Nakon žalbe podnosioca zahteva izjavljene Apelacionom sudu, taj sud je usvojio žalbu i vratio predmet na ponovno odlučivanje, a taj postupak je ponovo rezultirao usvajanjem tužbenog zahteva Javnog stambenog preduzeća. Odluka Osnovnog suda u Prištini je potom potvrđena od strane Apelacionog suda, dok je Vrhovni sud, iako je odbio kao neosnovanu reviziju koju je uložio podnosilac zahteva, u obrazloženju svoje presude, ipak istakao da je drugostepena odluka, odnosno

i Apelit “është i përfshirë me shkelje thelbësore të dispozitave të procedurës kontestimore”.

Pretendimet e parashtruesit të kërkesës

Parashtruesi i kërkesës, kontestoi vendimmarrjen e Gjykatës Supreme para Gjykatës, duke pretenduar se i janë cenuar të drejtat e tij të garantuara me nenet 3 [Barazia para Ligjit], 24 [Barazia para Ligjit], 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] dhe 54 [Mbrojtja Gjyqësore e të Drejtave] të Kushtetutës, si dhe me nenin 6 (E drejta për një proces të rregullt), nenin 13 (E drejta për zgjidhje efektive) dhe nenin 14 (Ndalimi i diskriminimit) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, duke argumentuar, në thelb, që Aktgjykimi i Gjykatës Supreme, ishte kundërthënës dhe i paarsyetuar.

Vlerësimi i Gjykatës

Gjykata, me qëllim të vlerësimit të pretendimeve të parashtruesit të kërkesës, fillimisht i kërkoi Gjykatës Supreme që të dorëzojë sqarimet përkatëse në lidhje me paragrafin e Aktgjykimit të saj, i cili siç u theksua më lartë, ndër të tjera, përkundër faktit që theksoi që vendimi i Gjykatës së Apelit është i përfshirë me shkelje thelbësore të dispozitave të procedurës kontestimore, refuzoi si të pabazuar revizionin e paraqitur nga parashtruesi i kërkesës. Në përgjigjen e saj, Gjykata Supreme sqaroi se gjyqtari i cili kishte kryesuar Kolegjin në këtë rast, ishte në pension dhe se nga përmbajtja e përgjithshme e Aktgjykimit të kontestuar vërehet që paragrafi në fjalë, rezulton të jetë gabim teknik.

Në kontekstin e lartcekur dhe sipas sqarimeve të dhëna në Aktgjykim, Gjykata konsideroi se parashtruesi kishte ngritur para Gjykatës çështje thelbësore në lidhje me trajtimin e çështjes së tij, respektivisht faktin se, vendimi i kontestuar i Gjykatës Supreme kishte kundërthënë në mes të (i) arsytimit të dhënë, respektivisht paragrafit kontestues i cili edhe rezulton të jetë në kundërshtim me pjesën tjetër të arsytimit dhe vet dispozitivin, sipas të cilit, revizioni i parashtruar nga parashtruesi kundër vendimit të lartcekur të Gjykatës Apelit është refuzuar si i pabazuar. Sipas sqarimeve të dhëna në Aktgjykim, Gjykata, ndër të tjera, vlerësoi se, pjesa e arsytimit të Aktgjykimit të kontestuar, e cila rezulton të jetë në

odluka Apelacionog suda “zahvaćena bitnim povredama odredaba parničnog postupka”.

Navodi podnosioca zahteva

Podnosilac zahteva je pred Sudom osporio odlučivanje Vrhovnog suda, navodeći da su mu povređena prava zagarantovana članovima 3. [Jednakost pred zakonom], 24. [Jednakost pred zakonom], 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i 54. [Sudska zaštita prava] Ustava, kao i članom 6. (Pravo na pravično suđenje), članom 13. (Pravo na delotvorni pravni lek) i članom 14. (Zabrana diskriminacije) Evropske konvencije o ljudskim pravima, argumentujući, u suštini, da je presuda Vrhovnog suda protivrećna i neobrazložena.

Ocena Suda

Sud je radi ocene navoda podnosioca zahteva, najpre tražio od Vrhovnog suda da dostavi relevantna pojašnjenja u vezi sa stavom njegove presude, u kojoj je, kao što je prethodno navedeno, između ostalog, uprkos činjenici da je istakao da je odluka Apelacionog suda zahvaćena bitnim povredama odredaba parničnog postupka, odbio, kao neosnovanu, reviziju koju je podneo podnosilac zahteva. U svom odgovoru, Vrhovni sud je objasnio da se sudija koji je predsedavao većem u ovom predmetu, nalazi u penziji i da se iz celokupnog sadržaja osporene odluke primećuje da se za predmetni stav ispostavlja da je tehnička greška.

U gore navedenom kontekstu i prema pojašnjenjima koja su data u presudi, Sud je smatrao da je podnosilac zahteva pred Sudom pokrenuo suštinska pitanja u vezi sa razmatranjem njegovog predmeta, odnosno činjenicom da je osporena presuda Vrhovnog suda sadržavala protivrećnosti između (i) datog obrazloženja, odnosno spornog stava za koji se ispostavlja da je u suprotnosti sa preostalim delom obrazloženja i samom izrekom, prema kojoj je revizija koju je uložio podnosilac zahteva protiv gore navedene odluke Apelacionog suda odbijena kao neosnovana.

Prema pojašnjenjima koja su data u presudi, Sud je, između ostalog, ocenio da se za deo

kundërshtim me vet dispozitivin, nuk rezultoi në jetë çështje thjesht teknike, por reflekton mungesë të vendimit të arsyetuar gjyqësor në kundërshtim me garancitë procedurale ndërlidhur me të drejtën për gjykim të drejtë dhe të paanshëm sipas përcaktimeve të Kushtetutës.

Përfundimi

Gjykata konstatoi se Aktgjykimi i kontestuar i Gjykatës Supreme nuk plotëson standardin e një gjykimi të drejtë dhe të paanshëm të garantuar me nenin 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 (E drejta për një proces të rregullt) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, për shkak të mungesës së vendimit të arsyetuar. Në fund, Aktgjykimi gjithashtu sqaron se, konstatimi i Gjykatës ndërlidhet vetëm me mungesën e arsyeimit të vendimit gjyqësor dhe në asnjë mënyrë nuk paragjykon meritat e rastit përgjatë rivendosjes së Gjykatës Supreme.

KI105/24, Parashtruese: *Imrije Kadriu*, Vlerësim i kushtetutshmërisë së Aktgjykimit të Gjykatës së Apelit të Kosovës, Ac. nr. 2125/22, të 23 shkurtit 2024

Mosnjoftimi i parashtrueses së kërkesës me përgjigjen në ankesë të ushtruar nga Komuna e Shtimes në Gjykatën e Apelit të Kosovës ka rezultuar në vënien në disavantazh të saj me palën kundërshtare, dhe për rrjedhojë është cenuar parimi i kontradiktoritetit procedural, si pjesë përbërëse e së drejtës për gjykim të drejtë dhe të paanshëm, të garantuar me nenin 31 të Kushtetutës në ndërlidhje me nenin 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut.

- shkelje e të drejtave kushtetuese

Faktet

Rrethanat e rastit konkret ndërlidhen me padinë e parashtrueses së kërkesës, të dorëzuar në Gjykatën Themelore në Ferizaj kundër Komunës së Shtimes, përmes së cilës e njëjta kërkoi pagesën e diferencës së pagës shtesë për gradim dhe pa-

obrazložnja osporene presude, za koji rezultira da je u suprotnosti sa samom izrekom, ne ispostavlja da predstavlja čisto tehničko pitanje, već da odražava nepostojanje obrazložene sudske odluke u suprotnosti sa procesnim garancijama koje se odnose na pravo na pravično i nepristrasno suđenje prema odredbama Ustava.

Zaključak

Sud je utvrdio da osporena presuda Vrhovnog suda ne ispunjava standard pravičnog i nepristrasnog suđenja zagarantovanog članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima, zbog izostanka obrazložene odluke. Na kraju, u presudi je takođe pojašnjeno da se utvrđenje Suda odnosi samo na izostanak obrazložnja sudske odluke i da ni na koji način ne prejudicira osnovanost predmeta prilikom ponovljenog odlučivanja Vrhovnog suda.

KI105/24, Podnositeljka: *Imrije Kadriu*, ocena ustavnosti presude Apelacionog suda Kosova Ac. br. 2125/22 od 23. februara 2024. godine

Neupoznavanje podnositeljke zahteva sa odgovorom na žalbu koji je Opština Štimlje dostavila Apelacionom sudu Kosova rezultiralo je njenim dovođenjem u nepovoljniji položaj u odnosu na protivnu stranu i usled toga je povređeno načelo procesne kontradiktornosti, kao sastavni deo prava na pravično i nepristrasno suđenje, zagarantovanog članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima.

- povreda ustavnih prava

Činjenice

Okolnosti konkretnog slučaja povezane su sa tužbom koju je podnositeljka zahteva podnela Osnovnom sudu u Uroševcu protiv Opštine Štimlje, a kojom je tražila isplatu razlike u dodatnoj zaradi za unapređenje i isplatu do-

gesën e pagës shtesë për karrierë. Gjykata Themelore në Ferizaj aprovoi pjesërisht si të bazuar kërkesëpadinë e parashtrueses së kërkesës, ashtu që aprovoi kërkesën e saj për kompensim në emër të diferencës së papaguar në pagë për licencim - gradim ndërkaq refuzoi pjesën tjetër të kërkesëpadisë për kompensim në emër të avancimit në karrierë, me arsyetimin se nuk kishte arritur që me asnjë provë materiale të gjejë se parashtruesja e kërkesës ishte avancuar në karrierë, graduar apo kualifikuar gjatë periudhës kohore prej 18 prillit 2017 deri më 20 maj 2019. Kundër aktgjykimit të Gjykatës Themelore në Ferizaj, parashtruesja e kërkesës dorëzoi ankesë në Gjykatën e Apelit të Kosovës për shkak të shkeljes së dispozitave të procedurës kontestimore dhe vlerësimit të gabuar të gjendjes faktike dhe juridike, ndaj të cilës, më pas, Komuna e Shtimes dorëzoi përgjigje në ankesë. Gjykata e Apelit e Kosovës, përmes aktgjykimit, e refuzoi si të pathemeltë ankesën e parashtrueses së kërkesës dhe vërtetoi aktgjykimin e Gjykatës Themelore në Ferizaj, duke vlerësuar se nuk ishte dëshmuar me asnjë provë materiale plotësimi i kushtit ligjor për kompensim në emër të përparimit në karrierë sipas pikës 1.5 të paragrafit 1 të nenit 7 (Licencimi) të Kontratës Kolektive, respektivisht që parashtruesja e kërkesës nuk kishte dëshmuar se është avancuar në karrierë, graduar apo kualifikuar gjatë periudhës kohore prej 18 prillit 2017 deri më 20 maj 2019.

Pretendimet e parashtruesit të kërkesës

Parashtruesja e kërkesës në thelb pretendoi se përmes Aktgjykimit të kontestuar të Gjykatës së Apelit të Kosovës, i janë cenuar të drejtat e garantuara me nenin 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 (E drejta për një proces të rregullt) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, si rezultat i (i) shkeljes së parimit të barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit procedural, pasi Gjykata e Apelit e Kosovës nuk ia ka dorëzuar asaj përgjigjen në ankesë të cilën e kishte parashtruar Komuna e Shtimes; (ii) mosarsyetimit të vendimit gjyqësor; dhe (iii) cenimit të parimit të sigurisë juridike, si rezultat i moskonsistencës së vendimmarrjes gjyqësore. Parashtruesja e kërkesës, po ashtu, pretendoi se përmes Aktgjykimit të kontestuar të Gjykatës së Apelit i janë cenuar të drejtat e garan-

datne zarade za karijeru. Osnovni sud u Uroševcu je delimično usvojio kao osnovan tužbeni zahtev podnositeljke zahteva, na taj način što je usvojio njen zahtev za naknadu na ime neisplaćene razlike u zaradi za licenciranje - unapređenje i odbio preostali deo tužbenog zahteva za naknadu na ime napredovanja u karijeri, sa obrazloženjem da nijednim materijalnim dokazom nije uspeo da utvrdi da je podnositeljka zahteva napredovala u karijeri, da je unapređena ili da se kvalifikovala u toku perioda od 18. aprila 2017. do 20. maja 2019. godine. Protiv presude Osnovnog suda u Uroševcu, podnositeljka zahteva je izjavila žalbu Apelacionom sudu Kosova zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne ocene činjeničnog i pravnog stanja, protiv koje je zatim Opština Štimlje dostavila odgovor na žalbu. Apelacioni sud Kosova je presudom odbio kao neosnovanu žalbu podnositeljke zahteva i potvrdio presudu Osnovnog suda u Uroševcu, ocenivši da nijednim materijalnim dokazom nije dokazana ispunjenost zakonskog uslova za naknadu na ime napredovanja u karijeri u skladu sa tačkom 1.5 stava 1. člana 7. (Licenciranje) Kolektivnog ugovora, odnosno da podnositeljka zahteva nije dokazala da je napredovala u karijeri, da je unapređena ili kvalifikovana u periodu od 18. aprila 2017. do 20. maja 2019. godine.

Navodi podnosioca zahteva

Podnositeljka zahteva u suštini navodi da su osporenom presudom Apelacionog suda Kosova povređena njena prava zagarantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima, kao rezultat (i) povrede načela jednakosti oružja i procesne kontradiktornosti jer joj Apelacioni sud Kosova nije dostavio odgovor na žalbu koji je dostavila Opština Štimlje; (ii) neobrazloženosti sudske odluke; i (iii) povrede načela pravne sigurnosti kao rezultat nedoslednosti u sudskom odlučivanju. Podnositeljka zahteva je takođe navela da su osporenom presudom Apelacionog suda povređena njena prava zagarantovana članom 46. [Zaštita imovine] Ustava u

tuara me nenin 46 [Mbrojtja e Pronës] të Kushtetutës në lidhje me nenin 1 të Protokollit nr. 1 (Mbrojtja e pronës) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut.

Vlerësimi i Gjykatës

Gjykata, fillimisht shtjelloi parimet e praktikës së saj gjyqësore dhe të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut lidhur me parimin e barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit procedural, dhe më pas aplikoi të njëjtat në rrethanat e rastit konkret. Përkitazi me pretendimin e parashtrueses së kërkesës për shkelje të së drejtës për gjykim të drejtë dhe të paanshëm, për shkak të shkeljes së parimit të barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit procedural, Gjykata konstatoi se mosnjohimi i parashtrueses së kërkesës me përgjigjen në ankesë të ushtruar nga Komuna e Shtimes në Gjykatën e Apelit të Kosovës, është në kundërshtim me parimin e kontradiktoritetit procedural, meqenëse parashtruesja e kërkesës është vënë në disavantazh me palën kundërshtare. Megjithatë, Gjykata sqaroi se shkelja mbetet e natyrës deklarative pasi që, bazuar në paragrafin 4 të nenit 187 (Pa titull) të Ligjit nr. 03/L-006 për Procedurën Kontestimore, parashtruesat që mbërrijnë në gjykatë pas arritjes së përgjigjes në ankesë nuk merren në shqyrtim përveç nëse gjykata kërkon deklaratë plotësuese. Së dyti, lidhur me pretendimin e parashtrueses së kërkesës për shkelje të së drejtës për gjykim të drejtë dhe të paanshëm si rezultat i mosarsyetimit të vendimit gjyqësor dhe cenim të parimit të sigurisë juridike për shkak të jokonsistencës në vendimmarrjen gjyqësore të gjykatave të rregullta, Gjykata, bazuar në praktikën e saj gjyqësore dhe të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, theksoi që (i) gjykatat e rregullta kishin ofruar arsyetim të mjaftueshëm për refuzimin e kërkesës së parashtrueses së kërkesës për kompensim në emër të avancimit në karrierë për shkak të mungesës së dëshmimeve që vërtetonin se e njëjta ishte avancuar apo graduar; dhe (ii) Gjykata nuk mund të konstatojë ekzistimin e “*dallimeve të thella dhe të vazhdueshme*” në praktikën gjyqësore të Gjykatës së Apelit dhe Gjykatës Supreme që cenojnë parimin e sigurisë juridike, duke u thirrur në 2 (dy) aktgjykime të Gjykatës Themelore. Në fund, lidhur me pretendimin e parashtrueses së kërkesës për shkeljen e së drejtës në pronë të ga-

vezi sa članom 1. Protokola br. 1 (Zaštita imovine) Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Ocena Suda

Sud je na početku razradio načela svoje sudske prakse i prakse Evropskog suda za ljudska prava u vezi sa načelom jednakosti oružja i procesne kontradiktornosti, a potom ih je primenio na okolnosti konkretnog slučaja. Što se tiče navoda podnositeljke zahteva o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje, usled povrede načela jednakosti oružja i procesne kontradiktornosti, Sud je utvrdio da je neupoznavanje podnositeljke zahteva sa odgovorom na žalbu koji je Opština Štimlje dostavila Apelacionom sudu Kosova u suprotnosti sa načelom procesne kontradiktornosti, pošto je podnositeljka zahteva stavljena u nepovoljniji položaj u odnosu na protivnu stranu. Međutim, Sud je pojasnio da povreda ostaje deklarativne prirode jer se na osnovu stava 4. člana 187. (Bez naslova) Zakona br. 03/L-006 o parničnom postupku, podnesci koji stignu u sud nakon pristizanja odgovora na žalbu, ne razmatraju osim kada sud zatraži dopunsku izjavu. Drugo, u vezi sa navodom podnositeljke zahteva o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje usled neobrazloženosti sudske odluke i povrede načela pravne sigurnosti zbog nedoslednosti u donošenju sudskih odluka redovnih sudova, Sud je, na osnovu svoje sudske prakse i sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava, naglasio (i) da su redovni sudovi pružili dovoljno obrazloženja za odbijanje zahteva podnositeljke zahteva za naknadu na ime napredovanja u karijeri zbog nedostatka dokaza da je unapređena ili kvalifikovana; i (ii) da Sud ne može da utvrdi postojanje “*dubokih i kontinuiranih razlika*” u sudskoj praksi Apelacionog suda i Vrhovnog suda koje krše načelo pravne sigurnosti, pozivajući se na 2 (dve) presude Osnovnog suda. Na kraju, u vezi sa navodom podnositeljke zahteva o povredi prava na imovinu koje je zagarantovano članom 46. [Zaštita imovine] Ustava u vezi sa članom 1. (Zaštita imovine) Protokola br. 1

rantuar me nenin 46 [Mbrojtja e Pronës] të Kushtetutës, në lidhje me nenin 1 (Mbrojtja e pronës) të Protokollit Nr. 1 të KEDNJ-së, bazuar në praktikën e saj gjyqësore dhe të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, Gjykata theksoi se në mënyrë që “*pritja*” të jetë legjitime, ajo duhet të jetë më konkrete se një “*shpresë e thjeshtë*” dhe duhet të bazohet në një dispozitë ligjore ose një akt ligjor, siç është vendimi gjyqësor dhe se, në rastin e parashtrueses së kërkesës, gjykatat e rregullta kishin konstatuar që parashtruesja e kërkesës nuk e kishte plotësuar kushtin ligjor sipas pikës 1.5 të paragrafit 1 të nenit 7 (Licencimi) të Kontratës Kolektive, për kompensim në emër të avancimit në karrierë.

Përfundimi

Gjykata konstatoi që përmes Aktgjykimit të kontestuar të Gjykatës së Apelit të Kosovës, si rezultat i shkeljes së parimit të kontradiktoritetit procedural, parashtrueses së kërkesës i është shkelur e drejta për gjykim të drejtë dhe të paanshëm, e garantuar me nenin 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 (E drejta për një proces të rregullt) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut.

Ndërkaq, lidhur me pretendimet për (i) shkelje të së drejtës për gjykim të drejtë dhe të paanshëm për shkak të mosarsyetimit të vendimit gjyqësor dhe jokonsistencës në vendimmarrje gjyqësore; dhe (ii) shkelje të së drejtës në pronë, Gjykata konstatoi që të njëjtat janë “*të pambështetura apo të paarsyetuara*”, dhe rrjedhimisht qartazi të pabazuara në baza kushtetuese, siç përcaktohet në paragrafin (2) të rregullit 34 të Rregullores së punës. Në fund, bazuar në përcaktimin e ligjit të aplikueshëm që parashtruesat që mbërrijnë në gjykatë pas arritjes së përgjigjes në ankesë nuk merren në shqyrtim nga gjykata, përveç nëse kërkohet shprehimisht, dhe konstatimin që pretendimet e tjera të parashtrueses së kërkesës janë të pambështetura dhe të paarsyetuara, Gjykata konstatoi që Aktgjykimi i kontestuar nuk duhet të shfuqizohet dhe që shkelja është e natyrës deklarative.

EKLJP, na osnovu svoje sudske prakse i sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava, Sud je naglasio da, kako bi “*očekivanje*” bilo legitimno, ono mora da bude konkretnije od “*puke nade*” i mora da bude zasnovano na zakonskoj odredbi ili zakonskom aktu, kao što je sudska odluka i da su, u slučaju podnositeljke zahteva, redovni sudovi utvrdili da podnositeljka zahteva nije ispunila zakonski uslov shodno tački 1.5 stava 1. člana 7. (Licenciranje) Kolektivnog ugovora, za naknadu na ime napredovanja u karijeri.

Zaključak

Sud je utvrdio da je osporenom presudom Apelacionog suda Kosova, kao rezultat povrede načela procesne kontradiktornosti, podnositeljki zahteva povređeno pravo na pravično i nepristrasno suđenje, zagarantovano članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Takođe, povodom navoda o (i) povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje zbog neobrazloženja sudske odluke i nedoslednosti u sudskom odlučivanju; i (ii) povredi prava na imovinu, Sud je utvrdio da su isti “*nepotkrepljeni ili neobrazloženi*”, i samim tim očigledno neosnovani na ustavnim osnovama, kako je utvrđeno u stavu (2) pravila 34. Poslovnika. Konačno, na osnovu utvrđenja primenljivog zakona da podneske koji stignu u sud nakon što se dobije odgovor na tužbu sud ne razmatra, osim ako se to izričito zahteva i utvrđenja da su ostali navodi podnositeljke zahteva nepotkrepljeni i neobrazloženosti, Sud je zaključio da pobijanu presudu ne treba ukinuti i da je povreda deklarativne prirode.